TILIFON:
Redaktır - 4-58
Sikritar - 8-13
Tenge redaksiə..... 13-44
Iojlannar bylege..... 9-01

„КЗЫЛ ТАТАРСТАН“
Kəndəlek gəzit-Partiə Ölkə Komitite, Yzək Başqarma, Tatprofsəvit, həm Şəhər Səvitı orgını.
BRƏMNƏP BƏJƏSE 5 TIEN.

ADRIS:
г Казань, Чернышевская ул. д. № 21. ред. газ. „Кзыл-Татарстан“
9 нсь jıl soja

QZIL Tatarstan

Brləşegez bəten dənja eşcələre!
PƏNÇEŞƏMBE, 1 AUGUS 1929 jıl. № 171 (2571)

JAZILU BƏJƏSE: 1 ajoja - 80 t., 3 ajoja - 2 s. 30 t., 6 ajoja - 4 s. 50 t., 1 jloja - 8 s. 50 t.;
CIT ILLƏRGƏ: 1 jloja - 15 s., 6 ajoja - 10 s., 3 ajoja - 5 sum.
POTPISKILAR taratı nylegndə, cit şəhərlərdəge agintlarda, S. S. S. R. dəge bəten pocta nylkləre həm kontorlarnda alına.

Jəşəsen prolitariat rivalytsiəse həm sotsializm ücen

Kapitalizmoja, suojşqa qarşı kərəştə bəten dənja prolitariatının ştabı bulojan komintirn !

Çinlməs kəclərnen timer taşqını

Bəten dənja impirialislarının, qanını suojış cojarıp, çir jəzndəge xzmət iələrenə ige-cige kyrlməgən həlakət kiterylərenə bygen 15 jıl tuldı.

Bu suojış bəten kşelek dənjasnnan isəpsez kyp qorban aldı.

— 10 milion ylep həlak bulucılar,

— 20 milion çəraxətlenep, q rip bulıp qalucılar,

— 300 milion sum suojış rasxutı,

100 miliartlar sumnar torojan baj lqnın juqqa cojuı.

Mnə bəten dənja suojşının balansı, jomojacı şunnan qibarət. Impirialislarının iərcnnəre satılıq sotsiallar, patsifizm qabıcını tərlgən barlıq kapital jalcıları, bu suojşnı,—sunojı suojış, bu suojştan çir jəzndə qədlıek, tnclıq xəkem sərəcək (!) dip xzmət iələren oşandırrqa mataşalar.

Şul jullar blən alar xzmət iələren aldap, bəjek çinajətlərən, kşelek dənjasına kitrgən hələkətlərən, jlqalar bulıp qojlqan qannarnı tomalap qalrqa mataştılar. Bilgele, bu matur suzlər, jaltırauqlı vəqdələrnen tormşqa aşıı məmkin tygel ide. 1914 nce jlda suojış jalqını qabzqan qarşılqlarının hic brse btmədə Btmədə gnə tugel, ul qarşılıqlar kapitalizm dənjasnda taojın da qyətləndelər. Ajrım impirializm illəre arasında bazar ücen kərəş, kapital dənjası blən prolitariat arasındaqı qarşılqlar haman, torqan sajın ysə, ytkunəşə gnə baralar. Marokko, Tərkiə, Əfqanstan, Syriə, Vingriədə, Baltıjq bujı illərendə bulıp torqan suqşlar, Qtajda 1922 nce jidan alıp şuşı kəngə qədər tartlqan vaqiqələr, Litva blən Pol'şe arasndaqı nizaq, Kənjaq Afrikadaqı baş kytərycelərne bastırı—bolar həmməse də impirialis dəvlətlərnen başlap jərylərə, alarının qulları blən eşləndelər həm eşlənep toralar.

Bu „kckenə kylemdəge suqşlar“, impirialis dəvlətlər tarafınnan xəzrlənə torqan jaŋa suqşlar ücen kəc snau urnın totalar. Impirialislar, jaŋa suqşlarqa xəzrlek eşləren „qoralszlatu“ konfirinsiələrndə səjlənə torqan jaltırauqlı syzlər, jəzərləp jazlqan rizalytsiələr arqılı alıp baralar.

Qoralszlanu konfirinsiəsenen arında jaŋa suojış qoralları, çimery maşinaları, acıulı gazlar jasau, suojış bronınosları qoru eşe dəyam itə. Impirialislar jaŋa suojşnı Sovitlar Sojuzına, bəten dənja prolitariatının, barlıq izlgən xalqlarının majaq joldızı bulqan eşce— krəstiən ilenə qarata xəzrlilər. Alar sotsializm ilen alda torqan suqşlarda çir jəznnən juq itep taşlau planın qoralar. Barı tik Sovitlar Sojuzı qna tnclıq səjasətən alıp bara. Sovitlar xəkymətə impirialislar nın qara provakatsiələrenə qarşı cəamnıq, tyzmnek blən eş kyrep, jaŋa suojış qurqınclarına qarşı kərəşep kilə.

Qzıl Armiə sotsializm ilenen cikləren saqlauda nıq tora. Anın kyze saq, qlıcı qajralqan, səngese ytken, porxı qorı. Qzıl Armiə artında yz illəren saqlarqa hər vaqıt xəzer torqan miliunaqan eşce-krəstiənnər bar. Impirialislarının Sovitlar ilenə heçym ityləren kire qajtarrqa əzer torqan bəten dənja prolitariatı bar. Alar:

Impirializm suojışı başlana qalsa, bez anı graždannarsuojışına əjlənderrbez, qulıbzdaqı mltqlarıbznı sıinfi doşmannarqa qarşı jynəlderrbez didelər.

Ytkən ajda bulıp uzqan Qtaj-Kənclıqış Timer Julı vaqiqələre unajı blən, Sovitlar Sojuzının bəten pocmaqlarında bulıp uzqan kəcle dimonstratsiələr, Kənbatış iələre prolitariatının:

— Sovitlur ilenə qul suzmaqı

digən lozngı astndaqı cqşları, sovitlar ileneŋ saqlau kəclərenen çinlməslek ikənen kyrsətep toralar. Mnə bygen jasala torqan Xalıq Ara Qzıl Kən, Sovitlar ilen saqlau julında başlanqan kəcle dulqnının dəyamı, anın taqn da ojşqan, çinlmi torqan timer taşqını ikənen kyrsəty bulacaq.

Brnde augus kənə, Sovitlar Sojuzı xzmət iələrenen ojşşularını kyrsəty, xalıq ara prolitariatının alda torqan sıjnfi kərəşlər ücen ojşqan kəclərenə snau jasau kənə bulıp ytəcək.

1914---1929

Bəten dənja suqısı başlanuqa unbiş jıl ... Qurqınclı kənnər ... Anır jllar. Bu suojış qurqınclı kartinının kyz aldına bastıra: „kul'turı, irek, vatan“ saqlau ələme astında brsnnən brsen ytrtrgə tuplanqan 65 miliun 300 men kşe, miliunnarca yterlgən, jaralanqan, eştən cqarlqan kşelər, suqışnın jalqnı tl e utları blən kəl itlgən Tənjaq Fransiə, talanqan Pyişe, qan ecenə batırlqan Galitsiə, Bilgiə, Sirbiə, mnnərcə jandırlqan aullar, jəzlərcə vatlqan şəhərlər, jəz jllar bujnca təzlgən qibatlı kul'turı nərsələrenen kyz acıp jomqancı xərap bulunmnə bolar barı da bəten dənja suqışnın dəhsətle kyrnşlərə.

Bu suqşta yterlgənnər sanı blən cqştrqanda, aŋar qədər bulqan suqşlarda yterlgənnər sanı cyp kə bulıp qala. Bu suqşta mltıq kytərgən kşelərgə, yzlərenen kyp sanda buluları blən bəten dənjanı şaq qatrqan Napalion qəskərlərə ujncıq qna bulıp kyrenələr.

Xəzrge vaqtta suqıı eşlərən tikşerycelər, misle kyrlməgən bu suqşnın dəhsətlərən, nətiçələren tikşerrgə krş - sələr; bu 1914-1918 nce jlqı suojış yz aralarında çir şarın bylep alqan impirialislar ücen xaraktirlı, alarının bəten jrtıcıqlarını qonaqətlənderrlek suojış idə me digən sə'al aldında tuqtalalar. Mnə alar blən qatı kərəşkə, bu sə'algə jaxşı jaqtan çəuap birrgə xəzer torucı, atnı maşina - tankka almaştrqarı Angliə polkovnige Fuller cqa. Ul bəten dənja suojışın, julbaşcılarının suojış əşndəge mahirlklərə az buludan kilep cqqan pazitsiələr suojış itep kyrsətrgə xəzer tora. Kiləcəktəge suqşların, ul pazitsiələrne blmi torqan, zur manivrlar təsndəge, motorlı cəslərnen qatnaşı blən suqşqa qatnaşucı jaqlarının jarşların tiz xəl itə torqan suqşlar dip ujlıj. Massı yze suqşnı auır təskə krtte, di ul. Ul bəten dənja suojışına „kərəşcelər turnire“ təsen birməkce bula. Palkovnik Fullernın bu xialının, məşhyr Ingliz rumanisı Uəl'snen Mars kşelərə blən çir arasndaqı kərəşlərə turnda jazgan xialnnan ber də ajrması juq şul inde.

Girmaniənen xəzrge məşhyr suojış eşe blgclərnnən giniral Sikt yzenen „Ber soldatının ujları“ digən kitabında, Fuller caqlı uq bulmasa da, pəjqəmbərlek itə: „kiləcək suqşlarının jazmışın jaxşı xəzrləngən, tiz xərəkət ityce az sandaqı qəskərlər cişərlər“ di.

Anın bolaj bulıı ber də qəçəp tygel. Çinlgən Girmaniənen Virsal' solıxı bujnca timer qsqıc blən qsılıı arqasında, anın suqşqa qujqan brnce işalunının az sanda bulıı blən brgə, bik jaxşı əjrətlgən buluları da bik məmkin.

Bez yzebez mnə şundıj qaraşta torabız:

1914—1918 nce jlqı suojış impirializm dyerenen xaraktirnnan kilep cqqan suojış həm şunar qarap kiləcək suqşlar turnda da fiker jərtrgə məmkin. Barsnnan da elek, kiləcəktəge impirialislar suojışı zur koalitsiə suojışı. Xəzrge kəndə burzuaziənen tərle gruppılarqa bylngələp toruı bzgə şunı acıq kursətə həm bu eş jaŋa suqşlarqa xəzrlənу bulıp tabıla. Kiləcək suqşnın kaolitsiə xaraktirnda bulıı, anın bik kin məjdannı alacaqını həm ozaq vaqtqa suzılacaqın bildrep tora. Kiləcək suqşlarının ozaq bulacaqlarını xəzrge ikanomikı acıq kyrsətə. Xəzrge ərmilər yz artlarında ojşqan tıjl həm jaxşı kytərnkepromıjşlnnst jəşətələr. Tnıc vaqttaqı promıjşlnnıs zapasları, suqşnı axrına qədər alıp bara almıjlar.

Taqn da, aldaqı impirjalislar suojışı bzgə massıvıj suojış bulıp kyrenə. Suojış vaqtında, suqışucı illərnen bəten əhəmiətlərə suqşqa tartlqan bulacaq. Promıjşlnnıs suojış kirəkləren kyurək eşləjəcək. front ezlərə, tıjlqada təşəcək. Xəzrge vaqtta burzua illərenen suojış ücen qorallı kəclər xəzrlənyenə diqqətləberək qarasaq, 1914 nce jlqı suojış aldınan bulqan təsle xərəkətnə kyrrbez. Xəzrge vaqtta suqşqa qəskər gnə xəzrlənmi, bəten xuçalqta xəzrlənə.

Bez nindi nətiçə cqarabız sunı?

Kiləcəktəge impirialislar suojış, 1914-18 nce jlqı suojştan yzenen ozaqıraq bulıı, taqında dəhsətlerək təskə krye, kyberək vatuı, çimrye həm sıjnfi qarşılqnı taqın da nıqıraq kiskননəştrye blən ajrılacaq. 1914 nce jıl suojış, suojış tixnikısına zur etərəleş birdə həm ul tixnikı promıjşlnnsqa qaraqanda da tizerək ysə başladı. Aviotsia, ximiə, tanklar, dənja suojışı vaqtında dənjaqa kilgən ytery, çimery qoralları taqın da məkəmmelləndərələr. Bez ələ alda yzənə kyrə „təçribə„ suojışları bulıp alacaqında şəbhələnmibez.

Kapitalizm tupikka krə. Bəten dənja əstndə basıp tora torqan impirializm suojışı yzəge ədəmcelek dənjası aldına ike jul kiterep bastıra: jə isə bolgnnek. jəzlərcə jıl təzlgən nərsələrnen xərap bulıın həm xəjrcelek jə isə prolitariat rivolytsiəsə arqılı burzua sıjnfının tuqannıq nigezenə qorlqan jaŋa içtimaqi tormşqa iltəcək.

ƏJDEMAN.

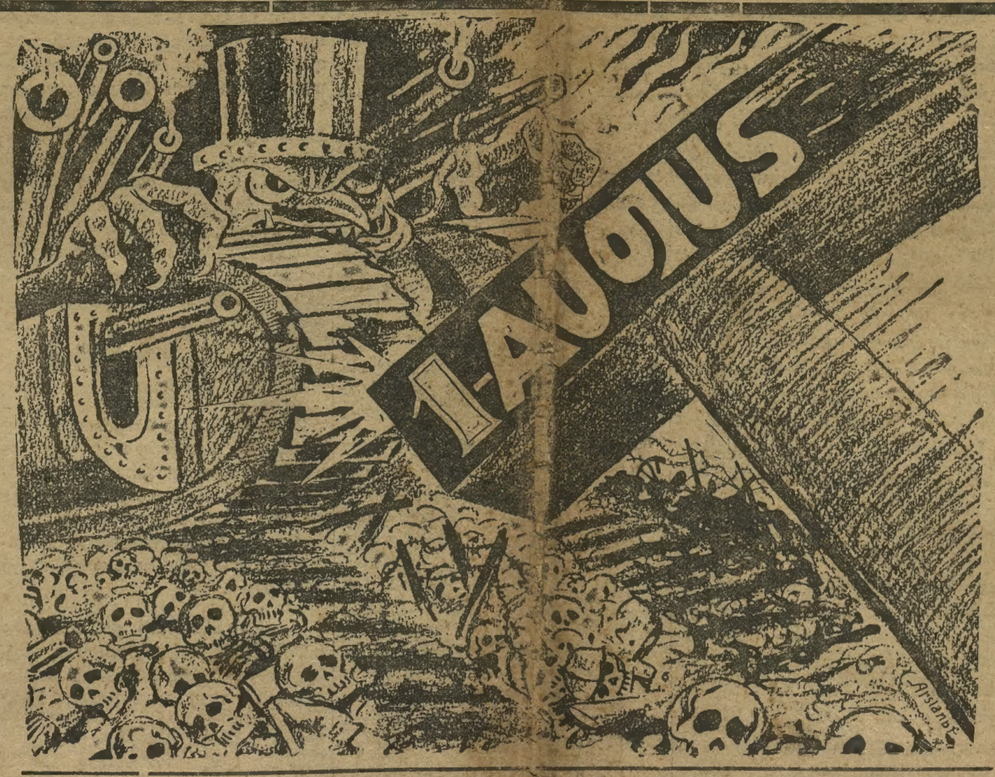

Bəten dənja prolitariatının çinya gnə impirializmsuojışına cik quja

Bygen Xalıq ara prolitariat, burzua həm alarının jalcısı sotsial - dimokratlarının

ezərikleylərenə daramastan, impirializm suojışına qarşı həm SSSR ne jaqlap dimonstratsiəgə cqalar.

Fransie xəkymətə dimonstratsiələrne tıja.

PARIZ, 30 (Tass). Uŋ „Libirte“ gəzite əjtyencə məxsus kinəşmə qərar cqardı: „Hər tərle miting həm uramda jərylərne tıjarqa, baş kytəry omtılşların basarqa, əşcələrnen yz yzləren saqlau ətrətlərə blən iŋ kisken rəyştə caralar kyrrgə“. „Dimonstratsiə qatnaşqan bəten cit il xalqların citkə cqarrqa qərar qındı.

PARIZ, 30 (Tass). Gavas xəbər itə:- 1 - augus kənə mənasəbətə blən xəkymət ofitsial rəyştə hər tərle uramda jərylərne, miting həm uramnarda, məjdannarda çılıp torularnı tıjdı. Hər ber xzmət irken bozularnı, şulaj uq vlas vəkillərenə qarşı torularnı, xəkymət qatı rəyştə izəcək həm manifistatsiələrdə qatnaşqan bəten cit il xalqların Fransiədən cqarıp çibərəcək.

Riformislar bozarqa tışalar.

PARIZ, 30 (Tass). Riformis profsojuz ojşmaları Qzıl Kənne çimery ücen bəten bulqan caraların kyrələr. Əndəmələr bastırıp, 1 - augus kənndə əşcələrne dimonstratsiəgə qatnaşmasqa caqralar, şulaj uq „1 - augus kənndə eş tuqtatuqa iŋ nıq rəyştə qarşı torrqa“ caqralar.

„Pti Zurnal“ əjtyə bujnca, riformislarının xzmət konfirinsiəsə qərarına „xristien“ həm anarxosindikalis profsojuzları quşlqannar. Sinı diportamintı, yz tarafınnan, şəhər pritpriətiə administratsiələrenə, 1 - augus kənndə eş tuqtatqan eşce həm xzmətkərlərgə dissiplina salmnarı birrgə quşqan.

Impirializm su qıışına qarşı xalıq ara dimonstratsiə

Rur əlkəsndə 4 çirdə zur miting jasaldı.

PARIZ, 30 (Tass). „Jumanitə“ xəbər itə, jəkşəmbe kən, impirialislar suojışına qarşı Aaxində, xalıq ara dimonstratsiə barqan vaqtta, politsiənen tıjuına qaramastan, şəhərnen əşcələr rajonının bik kyp jortlarına qzıl bajraqlar elndə. Bilgiə akkypatsiə qəskərlərenen kazarmıları jannan ytkəndə, dimonstratsiə jasaucılar Bilgiə soldatları blən qərdəşləndelər.

BIRLIN, 30 (Tass). Jəkşəmbe kən, Rur əlkəsndə impirializm suojışına qarşı 4 massıvıj xalıq ara protis mitingese buldı. Cit il kommunislarının cqşları bik nıq tə'sir ittelər. Faşislarqa qarşı „Aurvaxta“ ojşması ətrətlərenen protis mitingesenə kilgən vaqtlarnda, Dortmundta politsiə atak jasadı. Politsiskilər, xətta arkistrdaqı kşelərne də qotqarmadılar həm bigrek tə nıq rəyştə bajraq alıp barucılar artnnan, alarını qulqa təşerrgə jərdelər. „Rurvaxt“ ətrətlərə əşcələr tarafınnan təbrik itep, qarşı alnqanın əjtep kitərgə kirək, ə bu—politsiənen çanın kəcəjtte.

Parizda tnty, qulqa alular.

Pariz, 30 (Tass). Pariz həm pravinsiələrdə əşcələr ojşmasında həm əşcələr mətbuqatı urgnnarı ridaksiələrndə tntylər dəyam itə. Şulaj uq listofkılar həm kommunislar' çeziten satucı əşcələrne qulqa alu dəyam itə.

Girmaniə sotsial-dimokratları Qzıl Kəngə [illegible]

BIRLIN, 30 (Tass). Nyrnbirgda, Nyrnbirg həm Fyr't fabzafkomaarının jəşrən diligat konfirinsiələre buldı. Nyrnbirgnın sotsial-dimokrat politsiəprizidintı „Qzıl Kənne ytkərydə hic ber tərle xəzrlek“ alıp barunı tıjdı. Koufirinsiəgə 150 diligat kilde, alarının kybese partiəsez. Diligatlar arasında sotsial - dimokratlarının rədavaj clinnəre də bar ide. Konfirinsiə, 1 augus kənndə əşcələrne massıvıj dimonstratsiəgə caqırıp əndəmə qabul itte. Şulaj uq, 4 nce augus kənenə, Nyrnbirgqa bilgelengən bəten Girmaniə milli sotsialis (faşis) larını çiuqa qarşı protis qabul itlde.

BIRLIN, 30 (Tass). Mionxində, 1 augus kənndə, bəten dimonstratsiə həm çılşlar, şul çəmlədən jabıq jortlarda ytkərelə torqan çılşlar ytkəry də tıjldı.

BIRLIN, 30 (Tass). Rur əlkəsndəge bik kyp şəhərlərdə formı blən kiengən Qzıl Frontoviklar Sojuzı clinnəre, fabrik qapqaları təbndə litockılar eləştelər. Litockılar, Qzıl Frontoviklar sojuzın taratuqa qarşı protis jasarqa həm 1 augusta əşcələrne dimonstratsiəgə cqarqa caqılralar.

Pol'şedə qulqa alular.

VARŞAU, 30 (Tass). 1 augus kənə mənasəbətə blən, bəten Pol'şedə qulqa alular həm tntylər dəyam itə. Kicə Varşauda kinət colqap alu jasaldı həm şul vaqtta politsiə 80 kşene qulqa aldı. Qulqa alınıcılar səjasi politsiə qaramaqına birldelər. Lodzidə, hər təndə colqap alular jasalıp, qulqa alular buluı turnda xəbər itələr. Anda 150 ləp kşe qulqa alnqan, şular ecnnən ber nicə distələbe sul PPS nen Lodzi ojşması jortnnan qulqa alnqannar. Vil'nıda da şundıj uq colqap alular bulqan həm 100 ləp kşe qulqa alnqan. L'vofta 304 kşe qulqa alnqan. L'vofnın əşcələr təbəgndə brnce augus kənenə qaratlqan jazular həm SSSR nı jaqlarqa caqrqan plakatlar kyrenə.

SSSR proliartiatı Xalıq Ara Qzıl Kəngə xəzrlek alıp bara.

Qzıl kəngə baqışlanqan çılışlar, dimonstratsiələr bara.

SAMAR, 30 (Rosta). Timer julcılarının stadionnda Samar ojşmasının VKP(b) həm VLKSM nın acıq çılşları buldı. 5 mınəp kşe qatnaştı. Xalıq ara xal həm suqşqa qarşı kən turnda daklat tınaqannan sunı, çılılış rizolytsiə cqardı. Rizolytsiə 1 augus xalıq ara massıvıj dimonstratsiəne ytkəry turndaqı Komintirnının qərarın təbrik itə.

IVANOVO-VOZNISINSKI, 30 (Rosta). Sunqı kənnərdə Xalıq Ara Qzıl Kəngə xəzrləny jaxşrdı. 1 nce augus kənen ytkəry Ölkə Komisiəsə eşen kinəjtep, xzmət iələrenəxalıq Ara Qzıl Kəngə baqşlanqan listofkılar tarattı. Brnce augus kənndə ike dimonstratsiə bula: brse, brnce sminının eşe btkənnən sunı, incese-kic blən, sunqı sminanın eşe btkənnən sunı ytkərelə.

SIMFIROPOL, 30 (Rosta). Pritpriətiə həm əşcələr klubında Xalıq Ara Qzıl Kəngə xəzrlek bara. Qzıl kəngə baqşlanqan bisidalar, mitnglar həm çılşlar ytkərelə. 31 nce iyldə, eş btkənnən sunı xzmət iələrenen qəmumi şəhər dimonstratsiəsə bula. Bu kəndə, Simfiropol, əşcələrenen diligatsiəse, qzıl Flotelar blən bəjləneş totu ücen Qara dingez flotına baralar.

Qzıl Kən

Əj, sez duslar,
Çir canı tauşın iştəszme?
— Çir bygen canı... Ul jaŋrasın
Çir canı dəssen pazarqa
Qollar həm
Aclar dənjasın.
— Bu pazarda çir quzqalır,
— Illər tle şunda brləşer,
— Qtajdan da... Birlinnan də...
Bzgə qarap,
Qojaş nurlar eləşer.

— —

Əije,
Qzıl Kəndə janqan pazar jalqınnan
Bzgə qarap qojaş jilmajır.
Şunda artqan qzıl saflar kolonnısın
Kem gnə sunı çinə alır?

— —

Bu pazarda Lordlar şaşar.
Bajlar qacar,
Tuplar atarlar.
Lakin acı protis tauşı -
Kykrəy bulır;
Annan qacar ücen
Gaspazalar qolaqcalar taqarlar.

— —

Əjdyk, duslar,
Kykrəy itep tauşlarnı
- Daloj, didek,
- Arinadan palac, suqşlar ...
Bajlar ücen tygel,
Sunqı sulşta da
Bez barıbız sıjnfi suqşqa!

Ç. OUTUJ.

Prolitariat julbaşcıları impirializm suojışı həm tnclıq ücen kərəş turnda nərsə dilər

Nindi gnə impirializm suojışı bulmasın, graždannar suojışına əjlənrgə tieş.

1914 nce jldan alıp, 1918 nce jlqa qədər bulqan impirialislar suojışı cornda impirializm suojışın graždannar suojışına əjləndery, bal'şiviklər partiəsenen həm Lininının təp həm kisken lozngılarnnan brse buldı.

1916 ncı jlnın yktəbərndə LININ bolaj dip jaza:

Juqarı ətabında yskən kapitalizm suojış bulqan impirializm- burzuaziə suojışına, aldınqı sıjnıf kyzlegnnən barı tik burzuaziəgə qarşı şuojış qna qarşı tora ala, jəqni iŋ elek prolitariatının burzuaziə blən vlas ücen suojşunnan, başqa cnnap alqa barıp bulmı, annan sunı fəqət ajrım şartlar ecndə gnə burzua xəkymətlərenə qarşı, satsializm nigzenə qorlqan xəkymətne saqlau ücen suojış buluı məmkin“.

Yzenen iknce məqaləsndə Linin — „rivalytsiəcel sıjnıf riaksiə suojşnda, yzenen xəkymətən çinygə omtıludan baş tarta almıj“, dip jazdı. Mnə şuşı təp taktika szıqnnan cojıp, Linin 5 ponkttan qibarət xərəkət programı təzedə. 1) Suojış kriditlərən tanımau, 2) graždannıq solıxınınıbətnnəj əzelve, 3) jəşren ojşmalar buldıru, 4) akuplarda tuqannaşu, 5) prolitariatının yze jəşəgən xəkymətenə qarşı massıvıj təstə rivalytsiəcel cqşları.

Impirializm suojşın graždannar suojşına əjləndery lozngısı xəzrge vaqtta da kəcen juqaltmı. Barı tik aŋarqa „ SSSR nı jaqlau, xalıq ara rivalytsiə ecen kərəş“kbek syzlər əstəldelər“. Sovitlar Sojuzı bəten dənja prolitariatının satsializm vatanı bulqanqa kyrə, anı saqlau hər ber aŋnı prolitarnın, hər ber aŋnı xzmət iəsenen burcı. Sonqı jllardaqı xalıq ara xəl, jaŋa impirializm suojşına, brnce cıratta bəten dənjada brnce bularaq sotsializm təzyce il SSSR qa qarşı suojşqa xəzrlənydən qibarət.

Partienen XV nce sıjznda (1928 jıl dikəber) Partiə Yzək Komititenen səjasi atcotnda iptəş Stalin SSSR qa qarşı suojşqa xəzrlənу qurqıncın tybəndəge rəyştə tasuir itkən ide:

Sostsializm təzyce il bulqan SSSR nın jəşəye yze gnə də bəten dənja impirializmının crep taralının, şulaj uq anın Javropa həm kaloniələrdə nigze qaqşauının iŋ zur faktrlarnnan brə bulıp tabıla. SSSR Javropadaqı əşcələr sıjnfının həm kaloniələrdəge izlgən xalqlarının acqtan acıq qiblaları bulıp bara. Mnə şunar kyrə də aldaqı impirializm suojşlarına çirlek xəzrləy, yzlərenen əşcələren nqraq qsu„yzlərenen„ kaloniələren nqıraq jəgənnəy, şulaj itep kapital tıjlın nqıtu ücen barsnnan da elek rivolytsiə tytələnə həm bigrək kapital illəre ücen iŋ zur bazarlardan brse bulqan SSSR nı jəgənnərgə kirək. Impirialislar lagirnda intirvinssiə tindinsiələrenen həm suojış qurqınıcının (SSSR gə qarata) ysye xəzrge əxyalnen iŋ təp faktrları“.

Iptəş Stalinının 1927nce jlda əjtkən bu syzlərə xəzrgə vaqtta, bigrəktə jraq kənecqşta tərle vaqiqələr bulqan cordа ajruca əhəmmiətle bulıp tabılalar.

SSSR Yzək Başyarması prsidətelə iptəş Kalinin məqarif eşcələrenen bəten sojuz kyləmndəge sizlarında (1929ncı jıl mart) Məskəy prtakulı turnda səjləgəndə, tybəndəge syzlərne əjtte:

Iŋ aktif rəyştə tnclıq ücen kərəşyce bznen xəkymətebez, az qna vaqtqa bulsa da tnclıq eşen tə'min itə torqan bəten faktlardan, bəten vaqiqələrdən həmməsnnən fajdalanrqa trışa“.

Əle kyptən tygel gnə bəten sojuz sovitlarının 5 nce sjızda (1929 ncı jıl, maj) SSSR Sounarkomı prsidətelə iptəş Rıkıf bolaj dide:

„Sovit xəkymətə tnclıq ücen kərəşy bznen tşqı səjasətebznen iŋ çannı, iŋ kyrnkele urnın tota, dip nicə mərtəbə bildrdə. Bu eş anın mənfəqətlərnnən, anın xuçalıq yseşnnən, bəten dənja eşcələr sıjnfı qzqsnqan satsializm təzleşnnən kilep cqa. Tnclıq ücen kərəşy blən bez, bəten dənja xzmət iələre mənfəqəten jaqlıj torqan səjasətne qəməlgə aşırabız. Bilgele suqşta həm suqştan qoral kitrycelər tygel, ə ərmiə safında torucılar zararlanalar. Mnə bu eş bznen tnclıq ücen kərəşyebzdə təp prinsip bulıp tora.

Suojış həm dingez eşlərə xalıq Komisarı iptəş Varaşilıf Liningratının 2 nce Ölkə partiə konfirinsiəsndə səjləgən daklatında bolaj dide:

« Bəz tnclıq saqlau nəqtasında torduq, həm torabız. Suojşnı buldrmau ücen bəten kəcebez, cın kunlebez blən eşlibez. Partienen Yzək Komitite bu szqnı aŋar qna təqəllıqlı inirgiə həm nqlıq blən ytkərdə. Tnclıq saqlau julların nqıtu ücen bez bəten caralarını kyrdek.

Iknce jaqtan xalıq ara xəllərne kisknnəştrə torqan həm bzgə jaki başqa ilgə suojış acu pravakatsiəse jasıj torqan faktrlarnı juq ity ücen nqlı admın r atladıq. Fransuz xəkymətə arqılı bzgə Killog paktına qul qujarqa təqdim jasalqac bez aŋa qul qujdıq. Killog paktıuın tnclıq saqlanını tə,min itə almauına bez ber minutqa da şik totmibız. Killog paktı əskə kilə torqan qannı bərişlərne tuqtata almıj. Şuna da qaramastan, bez bu dakumintqa qul qujdıq. Bez monın arqasında bzgə qarşı nqlı həm plannı rəyştə prapagandı alıp bara torqan doşmannarıbznın pazitsiələren bik nıq jomşattıq“.

MOPR həm suojşqa qarşı kən

Sıjnfi kərəş əşcələr sıjnfı həm xzmət iəse krəstiən massısının brdəmnege həm qiucılıqın taləp itə. Dənja burzuaziəse əşcələr sıjnfının aldınqı eleşe bulqan rivalytsiənirlərne kazamatta çəzalap ytery, tərmələrdə crty julı blən əşcələr sıjnfının brdəmnegen tarqatrqa, burzuaziə jrtıcılıqna qarşı əşcələr sıjnfının qarşı sıjnfi frontın jomşatrqa. trışa. Burzuaziə hic ber qəbaxətliktən də aursnmıj. 1928 jlda həm 1929 jlnın brnce əc ajnda sıjnfi jrtıcılar trnaqı astnda qorban bulqan rivalytsiənirlarının sanın 1905 jıl blən cqştırıp qaraqan caqnba 301 % artqanın kyrəbez. Statistika sannarına qaraqan caqnda sunqı 15 aj ecndə 229.274 rivalytsiənir ytrlgən. 84 men jaralanqan, 24.385 rivalytsiənir çəzalap ytrlgən. 44 kşe bəten qəmrə bujına tərməgə xəkem itlgən həm 15.908 kşe rivəlytsiə julında eşləgən ücen qəjplənep 15 şər jlqa tərməgə jabıqan. Ul qəbaxətliklər blən qonaqətlənmi burzuaziə, Tərmədə jatucılarının xəlen nacarlandıra. Yz trnaqına plingə təşkən rivalytsiə kərəşcelərən təmam sələmətliktən ajrrqa, şunın blən rivalytsiənirlərne kiləcəktə eşli almasıq xəlgə təşrrgə trışa.

Burzuaziə rivalytsiənirlarnı ni ücen qəjpli sunı.

Eşcələr sıjnfının səjasi xoquqların jaqlau, tyrnda səjləp tosası da juq. Fransiədə hər ber buqşqa qarşı agitatsiə çinajət eşləy bulıp isəplənə. Suqşqa qarşı səjlərgə roxsət itlmi. Burzuazienen bolaj kəlep, msqıl itep qarauına rivalytziənir əşcələr tyzmilər. 1929 jlnın qinvar - iyn ajlarında sajasi eş ücen tərməgə eləgycelər 35 urnda acıq iqlan ittelər. 4 men kşe qatnaştı.

Burzuaziə xəzer inde tərməgə jabıqan rivalytsiənirlarnı ytery jaqın ezli. Əle kyptən tygel gnə Pol'şe tərməsnnən iptəş Liapin, Sadoka həm başqa iptəşlər juq buldılar. Kən jaq Slaviə zandarmısı Kommunislar partiəse yzək komitite cline iptəş Diakovicnı, MOPR sikritarı iptəş Gicimovicnı ytrdə. Zagrip tərməsndə əşce Marganovic çəzalap ytrldə. Anın başsız gəydəse Sava jlqasnnan tabıldı.

Rivəlytsiənirlərnı qulqa aluda bəten dənja burzuaziəse ber bulıp eşlilər. Girmaniə, Pol'şe rivəlytsiənirlarnnan 48 kşene Girmaniədə qacıp jatqan çirlərnnən totıp alıp Pol'şə qulına tapşrdı.

Burzua illəre yzlərenen qəskərndəge saldatlarnı səjasi tərbiə aludan rivəlytsiə duxnda aŋnıj başlaudan qatı rəyştə tıjalar. Saldatlar arasında şpionnar tulıp jala. Əz gnə nizaq kytəryce saldatlarnı ajrıp alıp çəzalıjlar. Fransiədə zapas qəskərlər əstnnən hər ber batalionqa kadr qəskərlərə təqəjnnəngən. Ul kadrlar palitsiə xzmətən ytilər. Saldatlar əstnnən qarap toralar.

MOPR siksiələre hər ber urnda mnə şul aq tirror blən qatı kərəş alıp baralar. Impirializm qan tygycelərenen kərəşlərən tarqatrqa həm rivəlytsiənirlarnı qotqarrqa jul ezlilər, alarqa jardəm itələr. MOPR ojşması yzenen eşen massı arasnda taqın da çannandırrqa həm rivolytsiə kərəşcelərenə jardəmen tirənəjtrgə tieş. Ç. N.

Brnce augus-jaŋa imprializm suoqşına, burzuaziəgə həm alarnıŋ lakiları bulqan sotsial-dimokratlarqa qarşı bəten dənja prolitariatnıŋ rivolytsiə kəcən tuplau kəne

Bygnge kənneŋ təp burısı

ئیمپیریالیزم سوغۇشناقارشى بۇتن دۇنیا حزمەت ئییەلەرنىڭ ،فرونت برلىگن كۆچەيتو ھەم ماسسىنى ،شول يولدا تەربييەلەو بولرغا تييش

ئوتكەن ئیمپیریالیزم سوغشىنىڭ ئیسدە - لكلەرىگنە توگل، ئەللەنىچاقلىق واقت - جیمرىك ئاول ھەم شەھەرلەردەن، كشى باشلارندان ئۆيلىگەن تاو، تاو سۆيەكلەردەن، سانلارى ميليونلارنىڭ ئوزعان ئاقساق، سوقر، ساڭعىراو ھەم بۇتن كشىلىك تۆسن يوعالتقان زەعيفلەر - دەن عيبارەت، ئاياقلىق شامپىلەرندە ئەلىق كشىلىك دۇنیاسىنىڭ كوز ئالدىندان كیتب بتمە - گەن، ئە، ئیمپیریالیزم پرتقچلارى ئیندى ئىلكىنىنە قاراغاندادا قانلىراق، دەھشەتلى ھەم ھەلەكەتلىرەك بولاچاق ئیكەنچى سوغشقا ئەزرلەنەلەر. بو ئەزرلىك ،شول چاقلىق ،زور، ئاشىغچ ھەم كۆبە - كۆندز تشلەنەكى ئانىڭ تورندا سۆيلەب، كملەرگەدر ئانىڭ بارلىغىن، تشلەنب ياتقانن تۆشندىرب ،تۆرونىڭ حەزر بروودە، بروەگەدەكیرەك دیب دەبلمى. ،بوحەزر ھەر كم ئۆچن ئاچق، بىلگىلى بر فاكت سانالا. شولاى ئوق، - بو ئەزرلىكنىڭ ،بو كىلەچەك سوغشلارنىڭ ئیانى ئالغى پلانندا بزگە، ... گە قارشى سوغش مەسئەلەسى تۆرغانىن دا حەزر ھەر كم، بیگزەرگەدە حزمەت ئییەلەرى ماسساسى بیك ياخشى ئالگلى، تۆشىنەلەر. بیگزەرگەدە بزنىڭ ئیلىنبزنىڭ تشچى، كرەستیپەنلەرنە ،بو تورىنادا ئارتق كوب سۆيلەب، تۆشندۆرب تۆراسى يوق حەزر.

Mnə bular xzmət ələren impirializm suqşına aldap çibərdelər.

بۇتن دۇنیانىڭ ئیسىزىمىنىشىۋىكلەرى، بۇتن دۇنیانىڭ ساتسیالىزم دیماكراتلارى ،بو يولدا ئیمپیریالیزم دۇشمانىنا جیك سزغانب بولشلىق ئیتەلەر ھەم تىزدا توگل، تۆز - لەرى قىش ياشىنىپ تەزدا تىزلەردە ئالار ،بو ئەرلكنى تىڭلىگەن ھیچ دە قالشماسدان ئوزلەرى ئالب بارالار. ئیمپیریالیزم دۇنیاسى ،بو يولدا ئەزرلىك كورو بلەن گەندە توقتالب قالمى، بیگزەرگەدە بزگە قارشى سوغشقا ئالارنىڭ بوگندەن ئوك قوللارى قۇچتا، بوگندەن ئوك ئالار بزنىڭ ئیلىنبزنى كۆچلەب سوغشقا كرتر تۆچن ھەر كۆننى ماڭ تۆرلىق سلتاو ئۆزلەب، ھەر كۆننى ماڭ تۆرلىق پراۋا - كاتسیيلەر ياساب تۆرالار. بو ئەزرلىك، بو قول قۇچتولارنىڭ ئارتندا ئیندى تلەك ھەم ماقساتلار ياتقانن دا حەزر حزمەت ئییەلەرى ماسساسى، بیگزەرگەدە بزنىڭ ئیلىنبزنىڭ تشچى، كرەستیپەنلەرى بیك ياخشى ئالگلى ھەم تۆ - شىنەلەر. ،شونىڭ تۆچن ،بو تورىنادا بز، بیگزەرگەدە ،بو مەقالەدە، ئارتق كوب سۆيلەب ،تۆرونىڭ كیرەگن تابمیبز.

لەكین، نى تۆچن منە ،شول سوغش باشلانمى، نى تۆچن كاپیتالیسلار، ئالارغا لاكیلق ئیتكەن ساتسیيال - دیماكراتلار تارافندان ،شوندى ،زور ھەم تاشىغچ ئەزرلىك كورىنلوگە، ،مۇنىڭ تۆچن ھەر كۆننى دیپىرلك ماڭ تۆرلىق سلتاو ئۆزلەنب، بیگزەرگەدە بزگە قارشى سوغشنى باشلاب جیبەرو تۆچن ماڭ تۆرلىق پراۋاكاتسیيەلەر ياسالب تۆروعادا قارا - ماسدان ،ئول ،ئوت قابىنب كیتمى؟ بوگنگى كۆن بزدەن بارنسندان ئلك منە ،شوشى سۆئەلگە جەواب،سۆرى. ھەم بوگن بزماسساعا بارنسندان ئلك ،شوشى سۆئالنىڭ جاوا - بن تۆشندىررگە، ،شوشى سۆئالنىڭ جاوابى تیرەسندە ئالارنى تەربييەلەرگە تییشبز.

چندان دا، نى تۆچن سوغش باشلانمى؟

،بو سۆئالنىڭ جاوابى ئیمپیریالیزم دۇنیا - سىنىڭ سوغشقا ئەزرلىنگى جیتىمەودە، ياحوت، ئالارنىڭ (بیگزەرگەدە بزگە قارشى) سوغشرا تلەمەولەندە توگل، ،مۇنىڭ تۆچن ئالارنىڭ تیحنیگى ئەزرلكلەرى دە، تلەگلەرى دە بیك ،زور، ،بو ياقدان ئش تۆرماس ئیدى، ئش مۇندا منە ئەرسەدە ياتا:

1) سوغش باشلانرغا بزنىڭ حۆكومەتىبزنىڭ ھەر واقت سۆلەد ياعندا ،تۆروونى، دۇشمانىنىڭ ماڭ تۆرلىق پراۋاكاتسیيالارندادا قاراماسدان ،بو مەسئەلەدە ئانىڭ عادەتدەن ،تش ،زور تۆزملىك كورسەتووى قۇماچاولق ئیتە. بزنىڭ حۆكومەتىبز سوغش تلەمى، بزنىڭ حۆ - كومەتىبز ئىلىگى جیر شارندا بردەن بر ساتسیيالیزم تۆزب ياتا تۆرعان بر مەملە - كەتنىڭ تىڭلىگن بۆزاسى ھەم شولاى ئیتب بۆتن دۇنیا ساتسیالیزماسىنا ئودار ياسیسى كیلمى. بزگە قارشى سوغش ئەزرلەگەن ،ئول سوغشنى مۇمكین چاقلى تیزلەترگە ترشقان كاپیتالیزم دۇنیاسى ھەم ئانىڭ لاكیلارىنىڭ بزگە قارشى سوغشدان تۆب مەقساتلارى دا ئەنە ،شول ساتسیيالیزم تۆزۆ ئشىنە ئایاق چالرغا ترئىشودان عیبارەت ئیكەنن بزنىڭ حۆكومەتىبز بیك ياخشى ئالگلى، تۆشىنە ھەم ،شونىڭ ئۆچن‌دە ،ئول ئیك سوگىغى چیككە چاقلىق سوغشماو، سۆلەد ساقلاو تارافندا تۆرا. ،مۇنىڭ ،ئول ئوزۆنىڭ ئشىغ بلەن، ئیم - پیریالیزم ھەم ئانىڭ لاكیلارى تارافندان ياساللانى سوغش پراۋاكاتسیيەلەرنىڭ قارشى بیرگەن جاوابلارى بلەن مۇئەرچىدا بر نیچە تابقر كورسەتكەن بولسا، منە ،بو سوگىغى قتاى - كۆنۆچغش تیمر يولندا غى واقیعەلەر واقتندا تۆقتان سەياسەتى بلەن بۆتن دۇنیا ئالدندا تاعى برتابقر ئیسبات ئیتدى. ،مۇنىڭ حەزر ئانىڭ دوسلارى عنا توگل، دۇشمانلارى دا تانرغا، ئیعتیراف ئیتەرگە مەجبورلەر. ئەلىق منە ،شول قتاى - كۆنۆچغش تیمر يولندا ،بولب ئوتكەن واقیعەلەرگە قاراتا يازغان بر ماقالەسندە، مەسەلەن، ئانگلییە ئشچىلەر پارتیيەسىنىڭ ،ئورگىنى بولغان « دەيلى هیرالد» گەزیتەسىنى (بزگە دۇشمان گەزیت) منە ئەرسەلەر يازا:

- تاعن، بر ئورىنگەنە سوغش ئۆچن 80 ميليارد 300 ميليون ،سوم ئاقچا توكەكەن گیرمانییە ئیرسال ،دۇگۇنۇنى بوينچا ئورىنىڭ 76پراسینت تیمر بایلىغىن، كومر ھەم جیر بایلقلارى بلەن 7ميليون حالقن يوعالتدى. فرانسییەھەم بوتەن مەملەكەتلەرگە 132 ميليارد مارك ريپاراتسییە ئاقچاسن تولەرگە مەجبور ئیتلدى.

قانلى يللار كولەگەسىنى ئەلىق‌دە بتمەدى. 4يل بوينچا ميليونلارچا پرلیتاریاتنىڭ ئاور قىسىنغلىق ئاستندا، كشىلىك دۇنیاسىنا جان سالغىنا چا - چا:

- ئامین، بیك دۇرس ئەيتەسز، دیب تلەگەدە قالدىلار. شول ئوق ريفلارنىڭ، قتايلارنىڭ قانى سارى قۇمعا تامىزب، ئیرككە ئۆمتىلولارندان بیزدىرو ئۆچن ئەدەھەم ياشلارندان ياكا ،زور - ،زور پیرامیدالار ياسوىنى حالق ئارا ساتسیيال - دیماكراتلار:

-،بو، ئارتدا قالغان مىللەتلەرگە ياۋروپا كولتورىنسىۋ ئورناشتىرو، دیدىلەر. گیرمانییە ھەم ئانگلییە ساتسیيال - دیماكراتلارى گیندیبورگ، چیرچیل، بالدوئینلار بلەن بىرگە:

- ياكا كرەيسرلەر،

- ياكا برانیتوسلار

تۆزەرگە «حەل قەدەرنچە» ياردەم ئیتەرگە ترشدىلار. سوغشدان ،سوك، ئوزۆنىڭ بۆتن ئیكانومیكىنسى تۆرعنلقدان ئاينى ئالماعان ئانگلییە، فرانسییە، گیرمانییە ھەم باشقالار:

- كاپیتالیزم راتسیيالیزاتسییەسىن كرتب،

- ئوزۆنىڭ كۆن كورنشن ياحشرتو، ئوزلە - رىنىڭ سەياسى حۆقوقلارن ئالىيولندا كۆرەشكەن ئۆچن سوگىغى 3 يل ئىچىدەگنە 700 مگلەب پرلیتاریاتنى ئوتردىلەر، چەرەحەتلەدىلەر...

ئینگلیز توپلارى،ريفلارنى ياندرعان فرانسییە بومبالارى ، جاوا واقیعەلەرى كاپیتالیزم تۆزنلىشندە وەعدەئیتلەگەن «تىنچلىق - ئیزگىلىك» نادملارنىڭ نى تۆسلىنى ئیكەنن، ئیمپیریالیزم سوغشىنىڭ نىچك ئیتىدىرب «ئاقتقىغى» ،بولوون كورسەتدىلەر. ،شوشى ئیللەرگە كیتكەن ئولەم ئیسكادریلییەلەرنى ماكدونالدلار:

- بەحتلى جیكوھەم ئەدەبكە كیتىرونا سیيب ،بولسن، دیب ئۆزاتب قالدىلار. 2 نچى ئىنترناتسیيالنالنىڭ پارتیيەلەرى فاشیسلار سافىنا چا - چا:

- ئامین، بیك دۇرس ئەيتەسز، دیب تلەگەدە قالدىلار. شول ئوق ريفلارنىڭ، قتايلارنىڭ قانى سارى قۇمعا تامىزب، ئیرككە ئۆمتىلولارندان بیزدىرو ئۆچن ئەدەھەم ياشلارندان ياكا ،زور - ،زور پیرامیدالار ياسوىنى حالق ئارا ساتسیيال - دیماكراتلار:

-،بو، ئارتدا قالغان مىللەتلەرگە ياۋروپا كولتورىنسىۋ ئورناشتىرو، دیدىلەر. گیرمانییە ھەم ئانگلییە ساتسیيال - دیماكراتلارى گیندیبورگ، چیرچیل، بالدوئینلار بلەن بىرگە:

- ياكا كرەيسرلەر،

- ياكا برانیتوسلار

تۆزەرگە «حەل قەدەرنچە» ياردەم ئیتەرگە ترشدىلار. سوغشدان ،سوك، ئوزۆنىڭ بۆتن ئیكانومیكىنسى تۆرعنلقدان ئاينى ئالماعان ئانگلییە، فرانسییە، گیرمانییە ھەم باشقالار:

- كاپیتالیزم راتسیيالیزاتسییەسىن كرتب،

- ئوزۆنىڭ كۆن كورنشن ياحشرتو، ئوزلە - رىنىڭ سەياسى حۆقوقلارن ئالىيولندا كۆرەشكەن ئۆچن سوگىغى 3 يل ئىچىدەگنە 700 مگلەب پرلیتاریاتنى ئوتردىلەر، چەرەحەتلەدىلەر...

- تاعن، بر ئورىنگەنە سوغش ئۆچن 80 ميليارد 300 ميليون ،سوم ئاقچا توكەكەن گیرمانییە ئیرسال ،دۇگۇنۇنى بوينچا ئورىنىڭ 76پراسینت تیمر بایلىغىن، كومر ھەم جیر بایلقلارى بلەن 7ميليون حالقن يوعالتدى. فرانسییەھەم بوتەن مەملەكەتلەرگە 132 ميليارد مارك ريپاراتسییە ئاقچاسن تولەرگە مەجبور ئیتلدى.

قانلى يللار كولەگەسىنى ئەلىق‌دە بتمەدى. 4يل بوينچا ميليونلارچا پرلیتاریاتنىڭ ئاور قىسىنغلىق ئاستندا، كشىلىك دۇنیاسىنا جان سالغىنا چا - چا:

- ئامین، بیك دۇرس ئەيتەسز، دیب تلەگەدە قالدىلار. شول ئوق ريفلارنىڭ، قتايلارنىڭ قانى سارى قۇمعا تامىزب، ئیرككە ئۆمتىلولارندان بیزدىرو ئۆچن ئەدەھەم ياشلارندان ياكا ،زور - ،زور پیرامیدالار ياسوىنى حالق ئارا ساتسیيال - دیماكراتلار:

-،بو، ئارتدا قالغان مىللەتلەرگە ياۋروپا كولتورىنسىۋ ئورناشتىرو، دیدىلەر. گیرمانییە ھەم ئانگلییە ساتسیيال - دیماكراتلارى گیندیبورگ، چیرچیل، بالدوئینلار بلەن بىرگە:

- ياكا كرەيسرلەر،

- ياكا برانیتوسلار

تۆزەرگە «حەل قەدەرنچە» ياردەم ئیتەرگە ترشدىلار. سوغشدان ،سوك، ئوزۆنىڭ بۆتن ئیكانومیكىنسى تۆرعنلقدان ئاينى ئالماعان ئانگلییە، فرانسییە، گیرمانییە ھەم باشقالار:

- كاپیتالیزم راتسیيالیزاتسییەسىن كرتب،

- ئوزۆنىڭ كۆن كورنشن ياحشرتو، ئوزلە - رىنىڭ سەياسى حۆقوقلارن ئالىيولندا كۆرەشكەن ئۆچن سوگىغى 3 يل ئىچىدەگنە 700 مگلەب پرلیتاریاتنى ئوتردىلەر، چەرەحەتلەدىلەر...

1) پرافیسر كرامیر.

Gomindan Sovitka qarşı kompaniə başladı

Pəjpin uramnarnda Sovitqa qarşı plakatlarnı dget blən bujap kitkənnər

PƏJPIN, 29 (Tass). Gomindannıŋ çirle bylege Sovitqa qarşı kompaniə uzdıra başladı. Sovitqa qarşı kompaniə, çirle mətbuqatnıŋ xəbərənə qaraqanda, Gomindan Başqarma Komititenəŋ propoganda bylegunən çibərlgən 19 loznqı iqlan ity blən başlanqan. Başta 3 nce augusqa bilgələngən Sovitqa qarşı miting, 1 nce augusqa kycrelə, „Cin Bao" gəzitenəŋ xəbərənə qaraqanda, Sovitqa qarşı plakatlarnı jabştıru blən, kmnər der tarafnnan dget blən majlanqannar. Gomindannıŋ çirle bylege politsiəgə Sovitqa qarşı plakatlarnı saqlauda bulşlıq kyrsətyne sorap məraçəqət itte.

Dal'bankka politsiə kontrole qujloqan.

CITA, 30 (Rosta). Alnqan xəbərlərgə qaraqanda, Xarbindəgə Qtaj vlastarı ber nicə politsiə cinovnikların Dal'bankınıŋ kontırole itep qujdılar. Alarqa bankınıŋ kassısı blən xəkem itərgə həm yzlərə qarap Dal'bankınıŋ xzmətkərləren həm kilycelərne qulqa alrqa irək birlgən.

Ip. Koropkin julda.

TOKIO, 29 (Tass). SSSR neŋ Qtajdaqı səydə vəkile ipt. Korəskin Vladivostokqa uzıp barşlıı Kobaqa kildə.

Amirika Qtaj - Kənsıqış Timer Julına cit il kontrole qojarqa trışa

TOkio, 29 (Tass). „Nitsi Nitsi" gə - zitenəŋ xəbərənə qaraqanda, Amirika Qtaj-Kənsıqış Timer Julına altı dəylətneŋ brləşkən konterolen quju əcən bətən kəcən çigə. Bolar ecendə Anglia, Amirika, Fransiə, Japoniə həm Girmaniə dəylətlərə krəcək. Iknce ber xəbərdə, konterol'gə Qtaj həm SSSR blən brlktə, Vaşington kileşyenə qul qujqan 3 dəylət qatnaşuı istə totıla. Ike xəbər də Amirikanıŋ bu mataşuların Killog Paktına həm Vaşington kileşyenə nigzləyenə tuqtala. Gəzit, Amirikanıŋ şulaj itep Mançuriəgə yz jo - qnıtısın urnaştırrqa əmet ityen kyrsətə. Gəzitneŋ syzlərenə qaraqanda, Şidixara intirvinsiəgə qarşı tora həm kirək bulqanda admnar kyrrgə xəzer torqan xəldə, saqlıq pozitsiəsən dəyam itterə. Şunnqtan, Amirika planı iqlan itlməgən ələ.

„Japoniə qatnaşrqa tləmi".

TOKIO, 27 (Tass)· Mətbuqat vəkillərə blən söləşkəndə baş minister Xamagutsi „Sovit—Qtaj konfirinsiəsən çajlauda iŋ jaxşı jul turıdan - turı söləşə başlau bulacaqısın" həm „Japoniənəŋ xəzrgə vaqtta nindidə bulsa aktif jul kyrrgə jaki vasitacı rolndə cqarqa tləməyən" bldrdə.

III-nce industriə zajomına jazılular unşlı bara

SSSR Fənnər Akadimiəsə əndəməsə.

LININGRAT, 30 (Rosta). Fənnər Akadimiəsə, III-industriə zajomı turnda SSSR nıŋ bətən qilmi eşcelərenə tyəndəgə əndəmə blən məraçəqət itte:

— Ytkən 12 jıl, həm, bigrək tə, suŋqı jillarnıŋ nqlı rəystə ilne təzy eş - lərə-acqtan-acısq qilmi eşcelərneŋ həm qilmi ucrizdiniə sotrutniklarınıŋ „Xzmət həm fən sojuzı" loznqısı astnda bətən blgənnərən həm bətən kəcləren sotsializm təzy eşenə birylərən kyrsəttə. Bznəŋ qilmi institutlarda, lobrotoriə - lərdə həm muzilərdə, bznəŋ kiŋ ilnəŋ zavot-fabriklərndə həm krəstiən jalan narndaqı kbək yz, qatı qzu eş alıp barıla. Bu içadi eş sotsial xalqrıŋ brlək fikre bujınca alıp barıla. Mnə şul idiə əcən kərəşycelər həm anıŋ isme əcən yzlərən nqlı içadi eşkə birycelər, III nce industriə zajomına jazılu blən qatnaşıp, bznəŋ təzelşkə jardəm itərgə jaŋa məmkinuklər bul - qan vaqtta, şunnan cittə qalularına şəbhələnrgə məmkinme? SSSR Fsnnər Akadimiəsndə ber minutqa da andı şəbhələnylər tumı. Həm fəqət, ildə iŋ juqarı həm iŋ qart qilmi ucrizdiniə bulqanqa kyrə gnə, ul SSSR neŋ bətən qilmi ucrizdiniələrenə, bətən fən eşcelərən həm qilmi ojşma sotrutnik - lərən, xzmət ələrenəŋ insiativası bu - jnca dənjaqa cqdan, jaŋa industriə zajomına məmkin qədərə kiŋerək ta - uış birergə caqırıp məraçəqət itə.

MƏSKƏ, 30 (Rosta). Qtaj militaris - larının baş baştaqlqlarına qarşı massıvoj protislar kilye dəuam itə. Tom (Oriol) aulı krəstiənnərə, Qtaj suqşlarına çauap itep, auılı xuçalıqı nalugın aldan tylərgə, hər ber jərtqa III nce inqustriə zaiumına jazılrqa həm kyməkləşep Aso-Aviaximgə krrgə qərar cqardılar. Bətən Saxalin bujnca Xarbindəgə baş baştaqlqlarqa qarşı protis bara. Xzmət ələre bandillarqa qarşı kisken cara kyrelyen sorılar. Ul'janovski okrıgnda, Qzı Armiəgə jrklə rəystə kry turnda, Vojukumqa jəşlər - dən qarizalar krep tora. Suqlı məktəplərenə kry kəcəjdə.

MƏSKƏY, 30 (Rosta). Sber jaqndı III industriə zajumına jazılu kompaniəsə nik kiŋ çəjldə. Zajumnı taratu tə'min itldə. Eşce həm xzmətkərlərneŋ kybese ber ajılq eş xaqına jazılalar; nik kybese zur sumalarqa jazılalar. Məsələn, Novosibirskidəgə patornıı fabrik eşcese Prodon 3 ajılq eş xaqına jazldı, ajaq kieme fabrige eşcese Şirbakof - 500 suqmqa jazldı, Pritpriətiə həm ucrizdiniələr arasnda jarışıp jazılu mjtıdı kiŋ rəystə qullanılı. Qara dingez flotnda zajumqa jazılu - 127 meŋ suman arttı. Ul'janovski tirritoriə polgı puləmiot rotıssı, Qtaj - Kənsıqış Timer julına banditlarnıŋnal'yt jasaularına çauap itep - 1 meŋ 60 sumnıq III - zajumqa jazldılar həm bətən polknı yzlərə blən tinnəşrgə caqrdılar.

LININGRAT, 30 (Rosta). 30 iylgə, III industriə zajumına jazlunıŋ qomumi suması 1 milion 600 meŋ sumnan arttı.

MƏSKƏY, 30 (Rosta). 30 iylgə, III-nce industriə zajumına jazılu - Məskəy bujnca 8 milion 484 meŋ sumqa çitte.

AŞXABAT, 30 (Tass). Tərkmənstan da III industriə zajumıua jazılu 400 meŋ sumnau arttı.

Qtaj saldatları kibtlərne talıjlar.

TOKIO, 27 (Tass). Pogranieni stansiəsnnən „Tokio Osoka Asaxi" xəbər itə: - Nankin xəkymətenəŋ tnclıq turnda ildəryenə qaramastan, bətən Pogranicni şəhərə Qtaj qəskərlərə blən cornalıp alnqan. Bu qəskərneŋ saldatları Japon həm Qtaj kibtlərə talau şulaj uq Qtaj -- Kənsıqış Timer Julnda kəcləylər blən şəqllə - nələr. Bu kəclər nətiçəsndə, eş Qtaj - Kənsıqış Timer Julnda julnıŋ əzleyenə qədər barıp çitə. Japoniə ilcelege Japoniə grazdannarın kycery carasın kyrə.

Politsiə Sovit grazdannarın isəpkə ala.

PƏJPIN, 27(Tass). Politsiə vlasları ber atna ecndə, Pəjpində tora torqan Sovit grazdannarınıŋ, alarnıŋ nərsə blən şəqllənqənukləren kyrsətkən ismnegən biryne taləp itte.

Julnıŋ tuqtalıı iksport eşlərən qibnnaştıra.

CITA, 29 (Rosta). Cita arqılı uz - qan cit il kşelərə, Girmaniə həm başqa il firmələrəneŋ vəkillərə jullarnıŋ əzelye iksport eşlərən qibnnaştrqannın həm iksport əcən kytərə almasılıq auır şartlar tudru·n səjlilər. Xəzer bu vəkillər Qtajda kiləcəktə eşləy həm kontoralarnı kycery məs'ələsən cişər əcən yzlərəneŋ idarələrenə baralar.

SSSR neŋ Birlindəgə ilcelegeneŋ bldərye

Səjləşylər turndaqı xəbər dəres tygel.

BIRLIN, 30 (Tass). SSSR neŋ Girmaniədəgə ilcelege, Qtaj xəkymətenəŋ Birlində SSSR ilcese blən Qtaj ilcese arasnda səjləşylər bara imeş, digən infarmatsiəsenə nigzləngən, tərle urnnardan alınıp sunqı atnada gəzitlər - də əc qabat cqqan xəbərlər turnda, alarnı juqqa cqarıp bldery tarattı.

Birlində səjləşyler bulmauın, ləkin SSSR neŋ Birlindəgə ilcese bu turıda Qtaj ilcesenəŋ qarışın bly əcən adım jasauın kyrsətə torqan Vaşingtonnan alnqan „təzətmə" turnda, Sovit ilclege bu xəbərdə də dəres syz bulmauın bldrdə.

Qtaj Vlalslarınıŋ xərəkatenə qarşı

Mangulianeŋ protise·

ULAN BATIR, 30 (Tass) Mangulio Xalıq-Rivalytsiə portiəsenəŋ Yzək Komitite, Yzək Kontrol' Komisiəsə həm Mangulio jəşlərenəŋ Rivalytsiəcə Sojuzı Yzək Komitite, şulaj uq Mangulio prafsojuzlarınıŋ Yzək Sovitı yzlərenəŋ brləşkən utırşlarnda, miliunnarca Qtaj xzmət ələrenen tləklərenə qarşı, impirializm dəylətlərə Angliə həm Japoniənəŋ quşuı bujnca SSSR blən təzlgən kileşylərne bozqan həm suqlış provokatsiəsə jasaucı Qtaj vlasları - nıŋ xərəkətenə nəfrət bldrgən rizalyt - siə qabul ittelər. Rizalytsiə bətən dənja jarlı həm prolitarlat maısısın, SSSR - də təzelə torqan Sotsializm təzeleşen saqlarqa, suqlış qurqınıcsına qarşı kisken kərəşkə, Mangulio təzeleşen barlıq həçymnərdən saqlarqa caqıra. Rizalytsiə bu qujlışqa qarşı kilycelər həm Japoniə, Qtaj impirialisları blən bəjləngən ilimintlərne Mangulio jarlı urta həm arat krəstiən massısınıŋ doşmanı dip sanıj.

قانلى شەولەلەر، ئولم كولەگەلەرى...

بۇيك دەولەتلەر ئارەسندا كۆندەشلىك ئوسە باردى، ئوسە بارا. سوغشقا حەتلى «دىكگز - لەر پاتشاسى» بولعان ئانگلییەنىڭ ،سرت سۆيەكلەرى يۇمشارا، حەزر ئیندى ئامیریكا ئوزۆنىڭ ،ئۆزۆن بارماقلارى بلەن ،ئۆزلى ئاگیياندا ئۆچراعان ساين ئانگلیچاننىڭ ،ئۆزۆن تاناوئنا بیك نق چیرتب قالا. هیندستاندا بومبايىنىڭ 100 مگلەب ئیكستیل ئشچىلەرى، قتاى حەرەكەتلەرى، تاعن باشقالار ئۆيلىكا - بریتانییە ئیمپیریيەسىنىڭ يۇرەگىنە ئینە ،بولب قاداللار. ئانىڭ پرايىزۇودستۋاسى ئلگىگە قاراعاندا 20 پراسینت كیمووى، تشقى سەودەسىنىڭ قسنلووى ئانگلییەنىڭ ئوپكە ئاوروونى ئیكنچى ئستادییەگە جیتوون كورسەتە...

ئانگلییە - فرانسییە ئوزئنە بولشچىلار ئزلى. ،شونىڭ ئۆچن ئورتا دیككز، بالكان يارەم ئاتاوى، ... ر. چیكلەرنىدەگى كەرلە دەولەتلەرنى:

- ئیكىنى يۇمرقاعا حولیگانلار ياللاب تەرەزە واندرعان كولاك مالايلارى كبك،

- ئالاش چعارو ئۆچن ئوستۇرب ياتالار.

كاپیتالیزم ئلگىگى «نقلىغىنا» قايتا ئالمى. ئستابلیزاتسییەسىنىڭ ئیگىزنى چرك. چرك نیگز ياكا سوغشلارغا سۆيرى. ،بو سوغش بردەن ئوز ئارا عەرەعەرەلەشوگە كیتۇرب، ريۋەلوتسییە قورقىنچىن، ئەنە تاعن، دیب

- سەويتلەر ساپوزئنا تۆرتب كورسەتە. ،شونىڭ ئۆچن كاپیتالیزم ئیللەرنىڭ ئورتاق ھەم جیكلمەسلىك دۇشمانى ،بولب سەويتلەر ساپوزنى تۆرا. ،شونىڭ ئۆچن قتاى گینیرالارى، پولشنى پانلارى ئاشا ... ر. كونسل - لارنىا ھۆجومى، ... ر. چیكلەرنىدە باسم ياسانرغا ترىشالار...

ميللەتلەر ليگاسى پاتسیفیزم ئۆچن ياكا تگرمەنلەر قۇرا. لەكین ئەيلەنمى. سەويتلەر سايوزنىڭ قۇرالمىزلانو پرايكتلارى: ميللەتلەر ليگاسىنىڭ تگرمەنى بولسادا، ،سوسز تگرمەن ئیكەنن ئاچب سالا. بۆتن دۇنیا پرلیتاریاتىنى سەويتلەر ئیلن ئوزۆنىڭ ساتسیيالیزم ياتانى ئیكەنن هامان تەنراق تانى. جیلدەن ئەيـ - لەنمى تۆرعان ،سوسز تگرمەنلەرنى كورگەن ساين:

دۇنیا پرلیتاریاتىنى ئیمپیریيالیزم دەولەت - لەرنىنە نەعمگنە ئیتب يۇدرق ئیسنەتە. منە ،بو ياعنى بلەن دۇنیا ئیكنگە بولنگەن، بر ياعنى:

- سەويتلەر ئیلنى ھەم بۆتن دۇنیا پرا - لیتاریاتىنى، ئیكنچىنى ياعنى:

- بۆتن دۇنیا بورژواسىنى.

بۆتن دۇنیا پرلیتاریاتىنى يالعان بیتلك - لەرنىنى ئاچا بارا، كاپیتال تۆزنلىشنىنىڭ قرشاو - لارى هامان بردەم - بردەم قۇرعاقسب قۇيىلا بارا، شارتلى كیلە...

كاپیتال ئیللەرنىنىڭ ئوز ئارا قارشىلقلارى كیسكىنلەشووى توقتى ئالمى، توقتارغا ئانىڭ تۆتاناعى بتكەن. ،شونىڭ ئۆچن قانلى يەردە - لشلەر، ئولم كولەگەلەرى ئوسە. ،شونىڭ ئۆچن بۆتن تۆرلى ئولم قۇرالارى حەزر - لنگى بلەن برگە، دۇنیا سوغشنىنا حەتلى ئامیریكا، ئانگلییە، فرانسییە، ئیتالییەلەرنىڭ بۆتن عەسكەرلەرى 18 ميليون 27 مگ بولسا، حەزر ئیندى 20 ميليون 66 مگدەن ،ئوزب كیتكەن. ،شونىڭ ئۆچن ئالارنىڭ سوغش راسحوتلارنىنا 20 پراسینتدان 45 پراسینتقا حەتلى بودژیتلەرى كیتە.

بز سوغش تلەميز، لەكین كیرەك بولسا حەزر تۆرابز. بز بر واقتدادا سوغش باشلا - ميز، لەكین باشلاسالار بۆتن دۇنیا پرلیتا - ریاتنىڭ دوسلق بولشلىغى بلەن بز ،ئول سوغشنى جیگب بتترگە حەزولەنەبز. كام - مونیسلار پارتیيەلەرى جیتەكچىلىگى ئاستندا حالق ئارا پرلیتاریات:

- سوغشقا قارشى سوغش! ،لوزنگنسى بلەن

- ئەدەملەرنى ئوتۇررگە بیرلكەن قۇرال - لارنى كاپیتالیزمنىڭ ئوزنئە تابا ئەيلەندۇ - روونئە بز ئشانابز.

«10 يللىق» تىنچلىق ماسكاراتى سوكنا ياقتنايا. بالداعى شیكللىئوك، تاك ياقترعاچ كیرەكسز بویاولارى بلەن برگە، بیتلكلەر تۆشەلەر... ميللەتلەر ليگاسىنا ئوترعان بورژوا قاراولچىلارى بال گیتارلارن ئوينىلار، تیزدەن دژازباند بارابانلارى سوغش بارابان - لارنىا ئاونشرلار، ماسكارات بیتلكلەرى گاز بیتلكلەرنىنە ئەيلەنرلەر (*).

منە شوندان ،سوك ئیندى تگنلەرچە توگل، بزنىڭچە:

،بو ،بولىر ئیك ئاحرعنى،
ئیك قاتىك ،زور سوغش.....

منە بز شوكا حەزرلەنب تۆزرعا تییش. سەويتلەر ئیللىنىڭ بۆتن حزمەت حالقى، بۆتن عیلمى كۆچلەر، سەويتلەر ئیللىنىڭ بۆتن مەكتەبلەرى، بۆتن پیانیرلارى بۆتن - ئىسى دۇنیانىڭ تۆرلى پۇچماقلارندا بولعان كیلش، حالق ئارا پرلیتاریات بلەن بر يۇرەككە قوشنلب بوگن، منە ،شونى جرلیلار...

ز. عەلى.

(*) برونا يەسنینسكى سوزلەرن قوشب ئالدنا.

،بو سوغشدان ،سوك جیر يۇزندە عەدللىك، ئیزگىلىك ھەم تىنچلىق حۆكم سۆرەچەك» دیب پرلیتاریات كۆزنئە تۆمان جیبەرگە ترشـ - دىلار.

كاپیتالیزم تۆزنلىشنى ئوزنىڭ ئیكانومیكا كریزیسلارن بر واقتدادا قىيقلاب ئوزا ئال - مى. كاپیتالیزمنىڭ ھەر بر كریزیسى ھەر واقت پرلیتاریاتىنى چیكدەن ،تش ئیكسپلا - تاتسییەگە ھەم كاپیتالیزم دەولەتلەرن ئوز ئارا سوغشقا كیتترە.

بۆتن دۇنیا سوغشنى باشلاندى. گیرما - نییەنىڭ ئوسووى بلەن بازاردان، كالونییەدەن قسنلا باشلاعان فرانسییە، ئانگلییە «ئوترنلو ئۆچن كوب سانلى سالداتنى بولعان» روسیـ - يەنى ئیيەرتب قان دیككزنئە چقدىلار.

— سوغش باشلاندى...

14 نچى ،يلنىڭ يرنچى ئاۋگوسندان ئیر - سالعا حەتلى 4 يللاب سوزلعان ئەدەملەر سويىنشنا، 11 دەولەتدەن 66 ميليون كشى سوغش سافىنا ئالندى. بر روسییەگنە 15 ميليون سالدات بلەن قاتناشدى.

شولاردان جیناب دۇنیا سوغشنداعى ئولكلەرنىڭ ساناساك، 8 ميليون 850 مگ ،بولب، 17 ميليون 950 مگ كشى عەريب ،بولب قالدى. ،شوشى سوغش سەبەبلى ،تومى قالعان ھەم ئاورلق ئارقاسنداواقتسز ئولگەن 20ميليون 300مگ بالانى قوشساك،

- دۇنیا سوغشى 35 ميليون 500 مگ ئادەم ياشنا جیتدى.

تاعن نیندى نەتیجەلەرى بار ،سوك!

- تاعن، ئەنە ،شوشى كشىلەرنى ئوتۇرو يولندا سوغشقا قاتناشقان 11دەولەتنىڭ 600 ميليارد ،سوم حەتلى زیيانى بار. ئەگەردە بۆتن سوغش واقتنا تۆزتعان راسحوتلارنى جیر يۇزندەگى جان ئیيەسىنە بولسەك، ھەر جانعا 900،سوم تۆشە. تاعن نیندى نەتیجە؟!

گیرمانلار ،توب ئالار،
كریچنى وانالار،
فاىىسى ئاياتىز، قايسى تولىز -
ئىلىزنىڭ باتلار.
(سوغش بەيتىندەن).

II نچى ئینترناتسیيالنالنىڭ يولباشچىلارى ئیمپیریيالیزم سوغشىنى ئالدندان لینین، روزا لیوكسیمبورگ، كارل لیبكنیخت، ژاڭ ژو - ریس كبك پرلیتاریات داهیلارى قسنلاوىنى ئارقاسندا قابول ئیتىلگەن:

— سوغشقا قارشى كۆرەش!

بایراعن وانان - ميللە

بوگۆن بارىڭعزدا ئورامعا، ياڭا ،سوعش قورقىنچلارىنا قارشى ديمانستراتسييەعا ! !

Bajraqlanqan urmannar.

Trivo - gъ, soŋqъ trivogъ,
Kykrəp ytə illər ecnnən,
Çiŋylərgə kyngen jərəklər
Buntarlana şunъŋ ecen də.

—

Isŋdəme, tanki „muzikъsъ„,
Jərək jarqъc puşkъ tonnarъ
Branivik kbək auьr jllar
Çilklərne imgən „traur".

—

Auьr buldъ, ajhaj auьr buldъ,
Bu jllarda çirdə „ujnaular",
Hər julcьlar jartъ kşe blən,
Hər catlqta alar moŋajqac.

—

Kşelknen tulъ xaqьn jaqlau,
Bzgə gnə inde birlgən,
Bez janaqa,
Ə tgelər, kşelkne tarta kirego.

—

Suqъş disez,
Əllə inde bznen puşkьlarnьŋ,
Auazlarъ bigrək tansqmъ.
Şarqldarqa tordъq bez bygen,
Jə, tıŋnaqьz, mnə taqьn ber.

—

Bygen də ələ batьr qzlı ərmies
Pusta torьp qojaş cqardъ,
Anьŋ blən brgə pusqa cqtъ
Qalabznьŋ bəten uramъ.

M. SƏNDKLE.

پچەن بازارىندا سوعش

قورقىنىچى هەم تاتار ئيميگرانتلارى

(پولشە حەربى ئشتابىنىڭ «ميللى ،يول» ژورنالى تورندا).

هەم ئالارنىڭ بورژووالارى پراژالارن تانووىڭ تورندامينشيۆيكلەردەن ميللى‌پراگرام ئشلەتب چعاردى. حەزر ،ئول جيرلى حالقلارنىڭ، واق ميللەتلەرنىڭ موللا-مۆننتاعايلارنىنا،كولاكلارنىنا، ئسپيكولانتلارنىنا، نيپمنلارنىنا هەم شولارنىڭ ئوقندمشلىلارنىنا تايانب، شولار تارقىلى واق بورژووانىڭ - پچەن بازارىنىڭ باشن ئوز ماڭ-سادىنا ياراقلى ئيتب ئشلى ،تۆرو يولىنا تۆشدى.

ئيمپيرياليسلارسوعش تاكتيكاسندا عى ياكا مامينت ئەنە ،شول.

ئەنە ،شول ياقدان قاراعاندا، ،پولشەحەربى ئشتابى ئاڤچاسىنا بيرلينده چعارلا تۆرعان تاتارچا «ميللى ،يول»ژورنالى ئوزۆنە كورە بيك حاراكتير بر داكومينت.

تاتارچا يازووىڭ ياعندارى‌دا، ئيحنيكىنسى ياعندان‌دا سەودەسز هەم تاتارنىڭ حەزرگى ئەدەبى‌تلندەن‌بيك يراق،بولب، برزاماندعى پيترىبورنىڭ ئاحرانتيك عاتاۋلا ئاحون بايا-زيتغنك «نور»گەزيتەسى ،رولن ئوينايب چعا تۆرعان ،بو زورنالنىڭ مۆحەررىرى‌دە ئەلنگى ،شول بويداق مولىا عەياز ئيسحاقب.

شاقشى فارس بۆلاى ئوينالا باشلى.

كەمال پاشا ،پولشەنى ـــــ. عاقارشى سوعشقا كرتوگە كونمەدى. پيلسودسكينىڭ كەمال پاشا بلەن ئلكدەن ئوك بيك ئوك تۆزك بولماعان تاراسى‌شوندان ،سوك‌تاعن‌دا بۆزنلا تۆشب، ئوزئارالارى‌دابۆتنلەى‌كيسلدى. كەمال پاشا ئيستانبولعا بارب، تريبيومفى ياساب ، ديمانستىرا تسييەلى ،ر ەوشدە ـ ـ ـ ـ ـ ر. گە ئوزۆنىڭ دوسلىنعن كورسەتب يۆرگەندە، گەلنگى ،شول بويداق ئوز عادە-تنچە تيناقسزلانب، بالشۆئيك سوگب، كەمال پاشانى‌دا حورلاب، بر شاقشى مەقالە يازب چعارا. كەمال پاشا تيناقسز بويداقنى 24 سە-عەت ئچندە تۆركيە ئوفراعندان سۆرە. بويداق ماناتكاسن كوتەرب، ،ۆارشاو قالاسىنا بارادا، ئوزۆنىڭ ئيسكندەن‌ئوك تانىشى بولعان ليتۆالى ،تاتار دەوەرەنى «ئالكارلى» — پان گينيرال پيلسودسكى ئيكەمگەنە يلىنا.

قۆرساق ئاچا، ئاشارعا كيرەك بيت! قارا ساقالك قايا بارساڭدا ئارتكدان قالمى بيت! لەكين حوجا ئيندىگنە بولسادا، ئوزۆنە كورە حوجا بولا بيت ،ئول! پان پيلسودسكينىڭ نايومشيك، ئشبيپون، لازوتچيك بويداقنى تيك‌كنە «ئيكەمەك چرتدۆرب»ياتقدراسى كيلمى. «حارچاسن» بولسادا ئاپراۋدايت ئيتسن دى.

شوندان كيلب، پولشى حەربى ئشتابىنىڭ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ر. گە قارشى سوعش هەم كونتر ريۆولوتسييە پرپاگاندىسى ياسى تۆرعان «ميللى ،يول» دىگەن ژورنالى تووا.

،بو ،يل مای ياشندا ۆارشاو قالاسندا پيلسودسكى حـ-ۆكومەتى گـ-روزين، ئوكراينا ئيميگرانتلارن ،جيبيب، ئالارنىڭ بر واقت ،كونتر ريوەلوتسييون ميللى ئافتانو-مييەلەر ئالب يۆرولەرن بەيرەم ئيتدرب، سەويتكە قارشى ديمانستراتسييە ياساندى. ،شول «بەيرەملەر» چۆرندا تۆركستان باسما-چنىڭ مۆستافا چوقايف‌دا وارشاوعا چاقىرىلىب، تۆركستاننى بالشيۆيكلار «تەمەرندەن» ئيمش قۆتقارو تورندا داكلادلار ياساب، بەحشيش ،جيبيب يۆردى.

ئيمپيرياليسلى بورژووانىڭ ميللى ئيميگ-رانتلارنىڭ، شولارنىڭ بر ئيسەگى بولعان‌تاتار ئيميگرانتلارنىڭ، ئوزئنە بەيە ،تۆرمى‌تۆرعان، تيك تاماق يالىنغانعا تۆشە تۆرعان «تەدەبى» حزمەتلەرى ئارقىلى پچەن بازارنىڭ باشن ئشلەمەكچى بولا.

لەكين تاتار ماسساسى بويداق عەيازمولا شيكللى «كودكلەرنىڭ»، سۆڤى تلەنچىلەرنىڭ شاقشى‌باش بۆتيلەرى يازب يۆرولەرنىنەئيسى كيتودەن ئوتكەن ئيدى.

تاتار پرالیتارياتى پرالیتارييات ديكتاتو-راسىنىڭ تيك ئيمپيرياليسلار بلەن‌گنە سو-عشاجاعن بيك ياحشى ئاڭلى، ،ئول ،شول سوعشقا حەزرلەنە. ،ئول سوعش تيك ساد-سييالیزم - كاممونيزم ئۆچن ئيك ئاحرعى ،زور سوعش -كاپيتاليزمنى جيكو سوعشنى-عنا بولاچاق!

پچەن بازارندا هەم پچەن بازارى ناسب تروايىنييەلەرنىنە بيرلە تۆرعان قاتلاولارعادا ريوەلوتسييەنىڭ 12 - يلندا ئەنە ،شونى ئاڭلى باشلارعا واقت يلدى. ع. بايمبيت

Ford, Nizni afto zavotьn

salu turndaqь doqьvrnь tormьşqa yikərrgə krşte.

Mizlauk iptə blən səjləşy.

MƏSKƏY, 30 (Tass). SSSR Juqarъ Xalьq Xuçalьqъ Sovitь prsidətele urn-basarъ ip. Mizlauk, Ford blən kileşy turnda TASS xəbərcesenə tyəndəgelerne səjləde.

— Minem Amirikaqa barunьŋ məq-sadъ—SSSR da jlьna 100 meŋ maşina eşlep cqara torqan afto zavot salu eşene tixnik kecler çəlep ity ide. Ford dogovor bujnca, yzenen bəten patint-larьn bzgə birə hom ul nərsə anьŋma-şina tiplarьnьŋ tixnikasьn kecəjtergə məmkinnek birəcək. Şundьj uq nərsə-lerne, Ford maşinalarьn alqa çibəry nə bezdə yz əstebzgə aldьq. Dogovьr, Ford maşinalarnnan başqa byten markьdan SSSR qa maşinalar krty-ne tьjmьj, cənki Ford yzenen afto-mobillərenen jaxşьraq bulueьna şəbhə-lənmi. Ford dogovornь tormoşqa aşь-rrqa krşte inde. Ul, xəzrge kən də Nizni zavotьnьŋ projktьn təzy əstndə eşlegən Amirikadaqь Sovit inzinirlarь əstnnən tixnik jardəm itər ecen, yze-nen in jaxşь inzinirlarьn bilgelədə. Ford firmьsenen çitəkcelərə Sorinsin hom Rokilman SSSR gə aftozavot salьna torqan urьn blən tanьşrqa kilələr.

Monnan başqa ip. Mizlauk başqa firmьlar blə də dogovьr tezegənen səjləde.

ئيمپيرياليزم سوعشى هەم تاتار بورژووا مەتبوعاتى

،شول ئوق گەزيتنىڭ 27 نچى ئاۋگوس نومىرندا ئيبراهيم بيكقولف بۆتن كۆچى بلەن واتان دۆشمانلارنا قارشى كوكرەك كيىرب سوعنشرعا، ئاڭار ياردەم ئيتەرگە چاقىرا.

تاتار بورژووا ميللەتچىلىگى بلەن ،ئورس مانارحييەسىنىڭ قاب-قارا ئيميپيرياليزم سە-ياسەتى ئەنە شولاى برلەشدىلەر، بزنىڭ بيك كوب «ريوەلوتسيانير» لەرئىزمانارحييە بلەن ئەنە شولاى «كۆرەشدىلەر»!

بز مۆندا «قۆياش»نىڭ «روسييەنىڭ قە-مارمان عەسكەرى» تورنداعى سوزلەرنىنە، جان وە تەن بلەن سوعشنىڭ ،روسييە فاي-داسىنا بتوون تلەولەرنىنە،تەتش ئۆيەزىڭ مول-لالارنىڭ ۆالاسنوى پراۋلينييە ئالدىنا ماحـ-سوس ،جيبىلب «بتسن گيرمانييە، يەشەسن پادشا ئەعزام حەزرەتلەرى!» ديب قچقۆرولا-رنا هەم‌باشقا ،شوندى تەرسەلەرگە قاعلب ،تۆرميىز. تيك شونى‌عنا ئەيتەبز: «قۆياش» مەسەلەگى‌دە «يۆلدز» مەسەلەگى بلەن كيتدى، ،ئول‌دا حەلىندەن كيلگەن چاقلى ،ئورس ما-نارحييەسىنە ياردەمگە ئۆندەدى.

ئوزن ئيك تۆتناقلى ميللەتچى تەرەققى-پەرور ئيتب، عايەت ئيرى قلانعان تاتار بورژووا-كادىت گەزيتى «واقت» نى‌دا ئاليق. ،بو چندان‌دا عايەت ساق ماتاشرعا تلى. ،بو ئيندى تۆركلەرنى ماقتاودادا «يۆلدز» بلەن برلەشمى. ئانڭ مۆحەررىرلەرى ئوزلەرن تاتار دۆنياسىنىڭ ويلسونى، كليمانسووى هيچ بول-ماعاندا ميليووكوفى ئيتب سيزەلەر. سوعشقا قارش مەسئەلەسندە «واقت» يوعارندا كور-سەتلگەن گەزيتنى گبك ئاشقىمى. حەتتا ،ئورنى ساين سوعش حەبەرلەرنىڭ گينيرال نى ئشتاب ئارقىلىعنا ئالدعانن، ،شونڭ ئۆچن‌دە ئالارنىڭ دۆرسلىگى ئۆچن بيك‌ئوك جەواب‌دا بيرب بتنرە ئالماعانن ئەيتە. لەكين ،بو «توزملك» دە بيك تيزسنا. 29 نچى سينتەبردە «واقت» ئوزۆنىڭ باش مەقالەسندە منە بۆلاى يازا:

«روسييەدە» تۆرلى دين وە ميللەت ئە-هللەرى بار. شولارنىڭ فيكرلەرى، مەسەلە-لەرى، ئيحتياچ وەمەتلابلارى ئاراسندادا كوب فەرقلەر بولرعا مۆمكين. لەكين بۆلار پارتىسى‌دا سۆلد وەسەلەمەتلك واقتندا عنا بولرعا يارى. ئەمما عۆمومى‌واتاننى مۆدا-فەعە مەسئەلەسىنە كيلگەندە ،بو فەرقلەر، ،بو ئيحتيلافلار چيتكە تاشلانب تۆررعا تيـ-يشلەر. عۆمومە واتان باشىنا ئەلاكەت كيل-گەندە، عۆمومە واتان مەنفەعەتى مۆدافەعە ئيتلگەندە، هيچ بر دين وە ميللەت فەر-قىنە قارامى، عۆمومە واتان حالقى بلەن بر جان‌بر تەن ،بولب دۆشمانعا قارشى ،تۆرر ئۆچن قۆرالعا يانىڭشرعاكيرەك. ،بو - واتان قارشىندا ئيك زورورە ئيك بۆيك بورتچئىڭزدر. ،بوسوزلەرگەئيزاھ بيرب تۆراسى يوق.شالار ئوز مەعنەلەرن ئوزلەرى‌دە ئاچق كورسەتەلەر. واقت ،ئورس ئيمپيرييەسىنە قورقنچ كيل-گەندە تۆرلى ئيحتيلافلارنى، نيزاعلارنى ،ئۆننتب تۆررعا قوشا، بۆتن ميللەتنى عۆ-مومە واتان ئۆچن قۆرالعا يانىڭشرعا چاقىرا. تگندى واقتداعنا ،ئول «ميللەت، ميللەت ميللى مەنفەعەت!» ديب ماتاشو كيلگەشە ئيدى، حەزر ميللەت ئانى - ،مۆنى قارامى سوعشقا كيتەرگە تييش، دى.

بز باشدا ئەيتگەنىمىزچە، 1914 نچى يلعى بۆتن تاتار بورژووا مەتبوعاتن تيكشرب‌چعونى ئۆستىنبزگە ئالمادى. تيك قاى‌بر «مۆعتەبەر» گەزيتلەرنىڭ ئەلنگى ،شول بۆيك كيسشكە قاراشلارنعنا بلگرترگە تەلەدك. بز ئالعان گەزيتلەرنىڭ قاراشلارى ئەنە شولاى.

«ملت، ملت» ديب ماتاشقان تاتارميللى بورژووا مەتبوعاتى سوعش باشلانو بلەن مانارحييە سوعش كوسەگنە ئەيلەندى. ئانڭ «واقت» كبك ئوزلەرن ئيك تۆتناقلى ديب ساناعانلارى‌دا گينيرال سوحاملينف، گينيرال شەيخلىسلام قاچورفلار (،شول واقتلاردابول-عان گينيرالار) قاراشنا كوچدى.

باشقاچا ،بولووى مۆمكين‌دە توگل ئيدى. چۆنكى تاتار بورژووا‌سىنىڭ مەقئەعەتى‌دە، تاتار كاپيتاليسىنىڭ تلەگى‌دە ،ئورس كاپيتا-ليسىنىڭ تلەگى بلەن بيك نق بەيلەنگەن. جيتمەسە تاعن سوعش واقتندا ئەللەنيقەدەر «ئسۆيرحـ ،ئوروچنى» ئسپيكولەتسييەدە ،يول ئاچىلا. شوكار كورە: ئەيدە ميللەت، بارىكۆچك، جانىڭ تەنىڭ بلەن سوعشقا ئەيدە! - ديدى تاتار بورژووا مەتبوعاتى. ع. عەلى.

بۆيك ئيمپيرييالیزم سوعنشى باشلاندى؛ گەزيتلەر نيكالاى «ئەرمان عاليلەرى» بلەن تولا باشلاندى؛ تۆرك‌دە سوعش باشلاندى؛ نيكالاى تاعن تۆركييە تورندا ئاتا-بابالارنىڭ واسييەتلەرن تيزنۆرەك جيرننە جيتكنزرگە تلەب «ئەرمان عالى» چعاردى.

،سوك «بزنىڭ ميللى مەتبوعات» ،شوندى سوعش باشلانوعا نيچك قارى؟ مۆكار چاقلى بۆتن «حاريجى حەبەرلەر»نى تۆركييە تورندا عنا يازو ديب بلگەن ميللى گەزيتلەر نيش-ليلەر؟ مۆكارچا تۆرك گينيرالارنىڭ هەر بر ،بۆزن سكگرولەرى ساين «لەبەيكە» ديب ،تۆروچى ميللى مۆحەررىرلەر نيشليلەر؟ ،ئورس مانارحييەسىنىڭ‌قارا مەقسادلارى‌ئۆچن «مۆسلمان» يەشلەرن ئاليتسييە قرلارنا، پولشى سازلقلارنا، كاربات «تەپە»لەرنىنە ئيلتب‌تاراتوعا نيچك قاريلار؟

بز ،بو تورندا بۆتن تاتار بورژووا مەتبو-عاتنا توقتالب تۆرا ئالميىز. شولاى‌داحەزرگە چاقلى كشلك جەمعييەتى ئالدندا ئشلەنگەن ئيك ،زور جينايەتلەرنىڭدە ،زورى بولعان ئيمپيرييالیزم سوعنشنا 15 ،يل،تولوۆكاينى بلەن «ميللى عەزيتەلەرنىز»نىڭ‌قايبر تومىر-لارن قاراب ئوتەرگە تييش تابدق.

ئيك يوعارى نۆقتادان - «يۆلدز» دان باشليق. بۆتن مەسلەگى مەسلەگسزلكدەن عيبارەت بولعان ،بو گەزيتنىڭ، عۆمومەن بيك كوب مەسئەلەدە قۆيرۆعن ،تۆتو قيين. لەكين ئانڭ بر ياعى هەرگمگە ئاچق - ،ئول گەزيت ساناشقان دەرەجەدە تۆركچەرەست. زامانندا ،ئول‌گەزيت ئالدنا بررەر: «ئەيتكنز ئەلىنى مەدەنى ياقدان ئامىريكا كوبۆرۆك‌ئالعا بارامنى، ئەللە تۆركييەمنى» دىگەن سوۆئالىنى قويسا، «يۆلدز» بردەشيكلەنميچە «ئەلبەتتە، تۆركييە، ئەفەندەم» دىگەن ،بولر ئيدى.

لەكين عۆمومەن مەسلەگسز بولعان، چى تيرى كبك‌ئاندا تارتىلا، مۆندا سوزنلا تۆرعان ،بو گەزيت، سوعش مەسئەلەسندە ئوزۆنىڭ «مەسلەگن» تيز تابا. ئانڭ مەسلەگى «پادشا حەزرتلەرنىڭ كاميرگيرى هەم قازان ،روسيير-ناتىڭرى پاپارسكى» مەسلەگى بلەن - ،تورى ئەيتكنندە،مانارحييە مەسلەگى بلەن برلەشە.

،بو گەزيتنىڭ ئيمپيرييالیزم سوعنشى تورندا‌عى «مەسلەگى» مۆحەممەد عاريف سالیحى، ملا سادیق ئيمانقولى هەم هادى مەقسودیلارنىڭ 15 نچى ئاۋگوسدا باسلعان مۆراجەعەتلەرى بلەن باشلانا. ،ئول مۆرا-جەعەندە ئالار سوعش مەجروحلارنا ياردەم ئيتەر ئۆچن مۆسلمان كاميتيتى تۆزۆرگە چاقىرالار:

«.... ئەگەردە ئوز كاميتيتىمز بولسا، عەيرەت وەسەداقەتنبر زاهير ئولماق ئيلە بەرابەر، بيرگەن سومامزنكدا نيقەدەر ئيكەنى مەعلوم بولر ئيدى» -ديلەر.

،بو جۆملەدە هەم مانارحيسلق هەم تار-كاشلق كورنئنە. ئاندان ،سوك:

«واتان ئشلەرنىڭ هيچ برسندە سارانلق قيلماعان قازان مۆسلمانلارنىڭ ،بوشئىدەدە حەمييەت وەهيممەت كورسەتەچەگندە شۆبهە يوقدر...»ديب بتنرەلەر.

مۆراجەعەت، ئەلبەتتە جيلگە كيتمى. ئاڭار برنچى بولاراق ئوزۆنىڭ ئۆياتمزلىگىنى،تەريلگە تۆتوچىلىگنى بلەن عۆمر بويىنداان تۆتقان گەششاف تەرجمانى قوشنلا. ئانڭ مەقالە-سندە ئيندى ئەلنگى «مەسلەك» تاعن‌دا قوينرا، ،ئول مەسلەن بۆلاى دى:

«مۆسلمان كەميتيتى تەئسيس ئيتو حاقندا بولعان دەعوەتنگزە مەعلەلەمنو-نييەت وە قولمدان كيلگەن حزمەت ئيلە ئيشتيراك ئيتەمن.

،روسييە مۆسلمانلارى مەملەكەتنىڭ ئاور كۆنلەرندە واتاننى مۆدافەعە، وە ئانڭ سۆلتانەتن مۆحافەزەيولندا مال وە جانلارن ئايامىچا، واتان قاشندا بولعان وازيفەلەرن كامىلەن ئەدا ئيتب كيلدكلەرندەن وە-،بۆنڭ مۆقەددەس وازيفە ئيدىگن بلدكلەرندەن ،ئۆشبو سوعش واقتندا مەم-ماددەتەن مەمەعنەن ياردەمدە بولاچاق-لارندا شۆبهە يوقدر...»

(«يۆلدز»،20 ئاۋگوس، 1914 ،يل).

كەششاف تەرجمانى ئەنە شولاى‌مانارحييە سۆلتانەتن جان وە مال بلەن مۆحافەزە ئيتەرگە چاقىرا، ،مۆنڭ مۆقەددەس وازيفە ئيگەتن سۆيلى. ئەلبەتتە، كەششاف يالعز توگل، ،ئول مانارحييەگە ئاگيتلق ئيتكەن بيك كوب تاتار روحانيلارنىڭ‌ئاكتيفراعىنا. ئاحوندلەمەسعودى دىگەن بره‌ونك نەق ئەنە ،شول روحدا كەششافقا كيلب قوشلووىڭ‌دا ،شونى كورسەتەدى:

«،يۆلدز»نىڭ «مەسلەگى» نعى. ،ئول مۆرزا سەيد گەرەى ئالكينىڭ تاتار بايلارن زەكاتنى سوعش فايداسىنا بيررگە چاقىرب يازعان مۆراجەعەتن ياسو هەم باشقا ،شوندى‌مۆرا-جەعەتلەر بلەن‌گنە قالمى، بەلكى جيك سزعانب، حەدىسلەر بلەن «ئسنابژايت»ئيتب، سوعشقا ئۆندەب باش مەقالەلەريازا باشلى.

«حۆبولى واتانى مينەلئيمان»

دى ،ئول. ئاندان ،سوك ،شول سوزلەر ترئلەلەر:

«بزگە ،چن‌كوكلىمزدەن سۆيكلى‌واتانىمز ،روسييەنىڭ‌گنە- ئۆستن ،بولوون، ئانڭ شان -شەرەفنە كيمچئلك كيلمەون‌گنە تلەب دۆعا قيلب، كۆچئىزدەن كيلگەن بۆتن ماددى وەمەعنەوى‌ياردەمنى ئيتەرگە كيرەك».

(«يۆلدز»، 29 ئاۋگوس،1914 ،يل،باش‌مەقالە).

شولاى ئيتب «يۆلدز» ئيدييالوگييەسى، «يۆلدز»ميللەتچىلىگى عۆبەيدولا بوتيشنيك ئيدييالوگييە هەم ئانڭ ميللەتچىلىگى بلەن مۆساوى ،بولب قالا. جيددى ئيتدرب ئەيتكەندە: «يۆلدز» قاراشى - ،ئورس مانار-حيسلارى قاراشى بلەن برلەشە.

«يۆلدز»نىڭ ئۆندەشى بولعان، لەكين ئوزۆنىڭ تۆب،يولى بلەن ئازعنادا ئايۆرل - ماعان «قۆياش»نى ئالب قاريق. ،بو گەزيت ئيرىرەك پوزا بلەن ئش ئيتەرگە ترئشا. ئوزۆنچە «مادى ئابزى پەرەمەچى» كبك جەيلەسى كيلمى. لەكين بز ،بو گەزيتنىڭدە بۆتن ياقلارنا توگل، بەلكى ئيمپيرييالیزم سوعنشنى باشلاتب كيتكەن چۆرداعى بر نيچە نومىرىنعنا كوزدەن كيچئرگە تليىز.

باشدا «قۆياش»دان بر حەبەر گوچئرب ئوتيك، 22 نچى ئيىول (1914) نومىرندا عايەت ،زور حەيرىحاملق بلەن «قۆياش» منە بۆلاى يازا:

«... 21 ئيىولدە يونئسغلار مەيداننىدا مۆسلمانلار مانيفيستاتسييەسى. (قازان بايلارى هەم قازان مولالارى مانيفيستات-سييەسى دييەرگە كيرەك ئيدى. ع.)،بولدى. ئيك ئالدان 20 لەب ڤلاك كوتەرگەن بو-ركلى مۆسلمانلار كيلە وە ئيكى مۆسلمان پادشاه ئەعزام حەزرەتلەرنىڭ ،زوربر رەسمنى «مەهابەت» رەوشدە كوتەرگەنلەر ئيدى.

كريبوست يانىنا جيتب، ئاندا 16 نچى ساپيورنى باتاليون كانسەلەرييەسىنە كرب ئۆچ - دورت مۆللا موزيكا سۆزادىلار هەم ئۆزئالامى موزيكا‌ئجعب «بوزەنسارحرانى» دىگەن كۆينى ئوينايب بارا باشلادى...»

مۆللالار موزيكا سۆزادىلار دىگن، ئە؟ عەـ جەب بيت! بر واقت «چايان» دا بوعاى بر مۆللانىڭ «دين ئيسلامى» ئۆچن چوقتنب كيتەر-گەدە حەزرمن» دىگەن سوزلەرن كوچرگەنلەر ئيدى، بەلكى «چايان»نىڭ ،بو سوزلەرنىنە رەنجب ماتاشوچىلارى بولعاندر. لەكين قازان مۆللالارنىڭ «بوزەنسارحرانى»نى جرلارئۆچن موزيكا چاقىرب يۆرولەرى، ئالارنىڭ مانارحييە ئۆچن چوقتنب كيتەرگەدە حەزر تۆرولارن كورسەتمەيمى؟

دەوام ئيتيك:

«...كريبوسف ئچندە هيسامتدين حەز-رەت پادشا حەزرەتلەرنىڭ هەم عائيلەئى مۆحتەرەمەسىنىڭ ساولئعن تلەب دۆعا قلدى، دۆعا تەمام بولعاچ، كەششاف تە-رجمانى برنيچە سوز بلەن پادشا حەز-رەتلەرنىڭ هەم گوبيرناتر ياپارسكينىڭ ساولئعن تلەدى...».

كورەسز، ئەلنگى قاشيپاق مونچالاسى كەششاف تەرجمانى مۆنداندا كيلب، ئاكتيف ،رول ئوينارعا تۆتئعان! قايدا سۆيەك ئاندا ئت، قايدا ئتلك -ئاندا كەششاف تەرجمانى، دييەسىگنە قالا.

لەكين «قۆياش ئاندى مانيفيستاتسييە حەبەرن كرتو بلەن‌گنە قالمى، ئەلبەتتە. ،ئول مەسەلەن 17 نچى ئاۋگوسداعى باش مەقا-لەسندە منە بۆلاى دى:

واتانىمز باشىنا ،زور قايعى تۆشگەن واقتدا، بۆتن روسييە مۆسلمانلارى ،ئول قايعىنى جيكلەيتو يولىلارنا كررگە، وە ،شول يولدا قوللارندان كيلگەن هيچبر تەرسەنى ئايامامسقا تييشلەر...

واتان وە پادشا ئۆچن سوعشقا گرب مەجروح بولعان كشلەرگە بيرلگەن ئيعانە ئيك ئورنلى بيرلگەن ،ئيعانەدر. مۆندا هيچ شيك وە شۆبهە ،بولووى مۆمـ-كين‌توگل.»

Impirializm suqьşь Patşalьq Rusiəsenə kypmegə teşte?

Ip. Bryxanьf blən səjləşy.

MƏSKƏY, 31 (Rosta). Baltik zavotь eşcelərenen 4 diligatь SSSR narkom-fine ip. Bryxanьf jannda buldьlar. Diligatlar patşa burclarь turnda bik qzьqsnqganqa kyrə, ip. Bryxanьf bu-rclar turnda tulь məqlymat birdə. 1914 nce jlqa qədərə, patşa dəylətə-nen zajomnar bujnca bulqan burьcь 13 miliart sumqa çitte. Suqьş ecen 31 miliart sumnьq əstəmə zajomnar jasaldь. Dəylətnen burьcь, hər ber çan başьna suqşqa qədərə 98 sum teşə ide həm suqьş vaqtnda bu suma 377 sumqa kytərlde.

Liningrat prolitariatь diligatlarьnьŋ, sunqь zur suqşlarnьŋ kypmegə təşye turndaqь soraularьna ip. Bryxanьf tyəndəgə çauapnь qajtardь. Patşalьq Rusiəsenə Japun suqьşь 2,5 miliart sumqa teşte, ə 1914 nce jldaqь im-pirializm suqьşь 60 miliartlap sumqa teşte.

50 miliun sum ikanomiə.

MƏSKƏY, 30 (Rosta). RSFSR, RKI Xalьq Komisariatь kolligiəse idarə ity rasxotlarьn kimetydə xəkymətnen dirlktiflərə tegəlləny turnda doklat tınap, 1927-28 nce jlda həm 1928-29 ncь jlda (smita bujnca) administratsiə rasxotlarьnьŋ totьluьn qəmumən qə-naqətlənrlek itep taptь. Idarə ity ras-xutlarьn kimetydən kilgən ikonomiə, xuçalьq xisabь bujnca 50 miliun sumqa çitkən.

Auьl xuçalьqь maşinalarь blən tə'min ity ecen 3 miliun sum.

MƏSKƏY, 30 (Tass). Auьl xuçalьqь masinalarь blən tə'min itv ecen kridit birydəgə çitşszlklərne btery ecenxzmət həm qborona Sovitь, SSSR Narkom -finenə, auьl xucalьqь maşinalarь blən tə'min ity bujnca kridit sumasьn budzit xisabьna 3 miliun sumqa art-tьrrqa quştь. Monnan başqa, auьl xuçalьqь kriditlərə ecen 1 miliun 800 meŋ sum çibərelrgə tieş. Sojuz Çom-hyriətlərndəgə ikonom kinəşmələrgə qorьlьq blən kerəş fondunan, tieşle aqca bilgelərgə quşldь.

Ip. Budionniqa çir biride.

SARATOF, 30 (Tass). Atkar okrьgь Slastuxi aulь urta xəllə krəstiənner Budionnьj iptəşkə çir birdelər. Ul çirdən alnqan aşlьq, biş jьl bujnca „industriə fondьna" birelep baracaq.

Casnik həm spikylənt-lərgə

Ber gnə orlьq ta birlməsen.

SIMFIROPOL', 29 (Tass). 28 iyldə, Qrьm krəstiənnərenen, mənnən artьq jəkle qzьl aьozlarь Qtaj suqşcьlarь - nьŋ provakatsiələrenə qarşь protis jasadьlar. Bu kəndə ilivatrlar həm aşlьq xəzrləy ponktlarь 6 meŋ tonna-dan artьq orlьq aldьlar. Aşlьq çiu ponktlarnda mitinglər buldь. Kolaj-daqь miting Stalin həm Kalinin ip. təbrik tiligramь çibərde. Alarnьŋ tili-gramında bolaj dielə:

Ikməkne aldan biry blən bez eşce həm krəstiənnər sojuzьn taqьn da bşanclьraq nqьtrqa tlibez. Kommu-nislar partiosenen çitəkcelege astnda Sovitlar vlasьnьŋ xalьq xuçalьqьn jax-şrtudaqь bəten burclarnь xəl ityenə bşanabьz. Sovitlar Sojuzьnьŋ bəten krəstiənnərən yzebəz blən tinnəşrgə həm bəten urtaq ikməkne dəylətkə birrgə caqьrabьz. Casnik həm spiky-ləntlərgə ber gnə orlьq ta birlməsen.

Aşlьq xəzrləynen iyl planь 4prasintqa artьqь blən təgəlləndə inde.

Anglia - Sovit baqlanşlarь tirasnda

„SSSR blən diplomatia baqlanşlarьn janartu taza fikrnen eşe"

Təple rəyştə səjləşylərnen 2 ajdan qna başlanuь məmkin.

LONDON,30 (Tass). Dovgalivski blən Gindirson arasnda bulqan səjləşylər turnda, «Ivning Standart» (Bivirbruk trise tarafnnan cqarьla torqan kicke gezit) jaza:

- „Bolşeviklər ber vaqtta da Angliə kapitalizmьn faş ityden tuqtamaslar. Şulaj uq inglizlər də Kommunizmnь faş ityden baş tartmaslar. SSSR blən diplomatiə mənasəbatlərən janartu taza fikrnen eşe, ləkin propagandь məs'ə-ləsndə diplomatiə julь blən garantiələr bireşydə ber məqnədə juq".

LONDON, 30 (Tass). Libirallar gə-zite „Dəjli kronikel" Dovgalivski blən Gindirson arasndaqь səjləşylər turnda jaza:

- „Səjləşylərnen ber qədər vaqьt aluь məmkin, ləkin hər ber aqьl iəse anьŋ unəşьn tlərgə tieş. Əgərdə Məs-kəydə Angliənen diplomatiə vəkile bulmaqanda, bez nimslər SSSR də fajdalanqan artqlqlar blən fajdalana almьjbьz. Şunnqtan çəmaqət fikre qzьl-larqa qarşь qcqьrularnьŋ annan artьp kityen buldrmasqa tieş. Annan da big-rək çəmaqət fikre andьj qcqьrularqa, Angliənen milli maqsatlarьna qarşь Angliəne pcratrqa mataşu dip qararqa tieş. Gindirson həm başqa minis - trlər aldnda milli burьc tora. Alarqa monь ytərgə məmkinnek birrgə kirək. Alarnьŋ unşszlqqa da ireşylərə məm-kin, cənki jasalma qibunqlardan başqa taqьn cьn qibunqlar da bar. Ləkin alarqa ajaq caldьrrqa jaramьj".

«Mancister gardian» jaza:

- Gindirson elek Gaagaqa, annan sun Zinivaqa baracaq bulqannqtan, Angliə-Sovit mənasəbətlərən janartu turndaqь təple səjləşylərnen tik ikə ajdan sun qna başlanuvь məmkin».

Anglia tuqu promьşlnnьsnda lokaut başlandь

500.000 eşce uramqa cqarьp taşlandь

Lokautqa qarşь tuqucьlar zabastofkь iqlan ittelər.

LONDON, 29 (Tass). Bygen Lonkaşir tuqu promişlnnese pritpriətiələrndə Lokaut başlandь. Erləycelər, tetycelər həm tuqucьlarnьŋ profsojuzlarь yz clinnərenə elkke eş xaqь qajtarlmьj torьp eşkə başlamasqa teqdim itte. (Xuçalar lokaut blən ber yk vaqtta eş xaqьn 12 jarьm prosint kimety turnda iqlan ittelər).

Profsojuzlarnьŋ riformis çitəkcelərə rasnda xuçalarqa qarşь kərəşy ecen kirək bulqan ərdəmnek juq. Tuqucьlar profsojuzь xzmət xaqьn kimetrgə kis-ken rəyştə qarşь kilgəndə, erləyce həm tetycelər profsojuzlarьnьŋ çitəkcelərə xzmət xaqьn kimety turnda səjləşylər başlarqa xəzer toralar bulrqa kirək.

Lokaut 500.000 ləp eşcenə ecenə ala. Lokautqa qədər eşce irlərnen xzmət xaqь atnasьna 23 sumnarqa, eşce xatьn - qzlarnьŋ atnalarьna 15 sumnarqa çitə ide.

Angliə xəkymətə Misrqa „irek birrgə" xəzrlənə

LONDON. 30 (Tass), Eşcelər Partiəse orgьnь „Dəjli Hiral'd" nen jazuьna qaraqanda, Angliə xəkymətə xəzrge vaqtta „Angliə - Misьr kileşye proiktьnьŋ planьn" qarau blən şəqlə-lənə. Suqьş ministerə TomSon mitingedə:

— "Bez Misrqa Angliə blən kəncь-qştaqь çirlərə arasnda jullarnь bətn-nəjgə tə'min itep, Misьr blən Angliə arasnda duslьq tudьra torqan şartlar ecndə, yz başьna jəşəy xoquqь birrgə ujlьjbьz" dide.

LONDON, 30 (Tass). Misьr gəzitə „Əl Əhram" xəbər ito: - Tizdən Angliə - Misьr kileşye proiktьn qarau ecen Londonqa Misьr çəmaqət dairələrenen vəkillərə caqьrьlacaq.

'Krьjliə Sovitof' Londonqa kitte

LONDON, 30 (Tass). „Krьjliə Sovitьf" samolytь 30 nce iyldə Nivrdən tuqtausьz ocьp kilgənnən sun kendzge səqət 6 da Krajdonqa tuqtadь. Aərodromda samolytnь Angliə aəroklubь vəkillərə qarşь aldьlar.

NIVER, 30 (Tass). „Krьjliə Sovitьf" samolytь Marsildə jaqu nərsələrə alqannan sun tyənge bolьt həm qarşь çil şartlarnda 2 səqət 30 minut ecndə 460 kilomitьr kildə. Fransiənen yzək taulьqьn samolyt 1.700

Sut eşlere

Bandit qaldqlarь.

Nəsel disən, nesel jlannьn anasьn ytrsən, balasь qala. Balasьn ytrsən iknce iş taubр iknce ber bala qaldьra. Balasьnьn balasь taqьn ber bala tudьra. Məngelek nəsel yz julnda əjlenə, yrci. Lekin ul nərsə kşelərde də bar. Jaxşь kşenen balasь tiz ylə, nəsele bte. Ə nacar kşenen balasь jəşi, ylmi, nəselen zurajta.

Kyplər bəlki Şəkyr qaraq şajkьsьnьn kşelərə btkender. tamьrь qorьqandьr, di torqannardьr. Ul kşelər jalqьşalar. Şəkyr qaraq vəkillərə xəzer də Volgь bujlarnda jerilər. Mnə şulardan brse Spas kantonь, Kyznicixa volьsь, Urta Jortkyl auьlь qaraqь—Məxəmmətçanьf Xəsəjn 18 nce jildan birle Şəkyr qaraq şajkьsьnьn cline bulьp tora. Şul uq jildan birle kyrşe auьl krəstiənnərenen mallarьn talьj. Mələkəs əjəzenen kapiratsiəsen basarqa barьp ber iptəşlərən yterələr. 21 nce jlda Spas tan qajtьp kilə torqan ber xatunь qьjni—qьjni da „ytrdem“ dip arbasnnan bərep təşərə. Ləkin xatьn ylmi, jaralanqanqna bula, Xəsəjn yzenen qaraqlьqь ecen kyp mərtəbə tərməgə ləgə. Şul uq Xəsəjnnen enese Məxəmmətçanьf Qadir qaraq aqasьna jardəm itə. Qzıl ərmiədən qalu ecen 26 ncь jlda yzen yze boza. Sunnnan tərməgə ləgə. Xəsəjn Jortkyl auьl prsidətele blən Mataq başqarmasь xərni bylegenen eş jortycese blən elmtə tota, Kirəkle dakumintlarnь şunnan ala. Məxəmçanьf Xəsəjn, Məxəmmətçanьf Qadir nigədər qacьp jərsələr də aqalь—enele ikesen də totьp atalar. Alarnьn iptəşlərəni 2 jldan 10 jlqa qədər jabalar. Qulqa ləkmi qalqannarь xəzer də Volgь bujlarnda qacьp jerilər.

„ŞIRAZI“

KƏNDƏLEK VAQIƢƏLƏR

◆ **Ташчы тәрәзәдән керә-нләр** — Дүрткә бәйләнә-сәнә, Тәрәнлеч Зурамдагы 6 нчы, Номерлы йөртә, Тәүрәчә Тәнатулы мәчәсәнә фәтеренләр 85 сумлы „Пенза“ һәм башта Тәүрәнә Кемә - Сәлам Нәрсәләрен Ташчы авылы Кемә номерлы Корб Зурлав чәчәнләр.

◆ **Түсәрләк зарарлы** - Бишбалтада, Зөрәкә Зурамда, 32 нче, Номерлы йөртә, Тәүрәчә Кровбинәтәсен Түгәлә «Йөз» түсәнә сирә Әлә Түсә чәчә, Түрәләр чәчә, Кәсәнә 52 сумы Чәчәсен Әлә Түрәләр.

◆ **Сودан тәбәгәләр** - Казанда Тәмә - Фәйф Түгәлә Зөргәлә Бәйәнә Сәнә

Redaktör urnasarь: **Ƣ. QUŞAJ.**
Eşlıucısı: „TATIZDAT“

Suŋƣь səƣətte

Бүрәнчә Тәүгәс Дәмәнстратсәйәләрә Түрә Гарешә Көрәш Парәсә Әсәскәр Кәйтүрү.

Парәс, 30 (Тәнсәс). «Гәфәс» хәбәр бирә: Бүрәнчә Тәүгәс Дәмәнстратсәйә - ләрә Гарешә, Түрә Түчә Парәсә Бәк Көв Чәйәләнә, Кәфәлерә Әсәскәрләрә Һәм Зә - дарм Чәсәләрә Кәйтүрәләр.

«Йоманитә» Гәзитә Редактөрә Гөлә Тәлә.

Парәс, 30 (Тәнсәс). Франсәдә Камму - нистләр Партәйәсә Түрә Кәмитә Чәләнә Һәм «Йоманитә» Гәзитә Редактөрә Парәнсәйә Түрә Бәләнә Бөрә Камму Нистләр Партәйәсә Таратәләр Чәләнә, Йәнә Гәзитә Чыгарту Турында Тәрә Чәләнә Бөрә Түрә Бәләнә Бөрә Түрә Бәләнә Бөрә Түрә Б